

המחנה

עתו שבועי

כרך עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשה רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:

לשנה 7 כתרין
 לחצי שנה 3 50
 לרבע 1 75

באשכנז:

לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:

לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.

אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

כרכת מו"ט חצי הכתר. כראש הגליון שנ כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 הארסה לבית המערכת ולארכיון הארסה "HAMICPE"

ul. Sw. Sebastjana 32. Kraków. (בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 3 Lipca 1908.

גליון כ"ז

קראקא, ר' המיוז פ' קרח תרס"ח.

הלך בעקבותיו בנוגע להשקפותיו על עמנו, אעפ"י שמהלך מחשבותיו על השתנות המעמדות ומימעת העמים שונה במדה מעטה מזה של רבו מרכס (פרונרמה ארפורטית).

עברו עשרות שנים. הסוציאלות סוללה לה דרך באשכנז, צרפת, אנגליא ואמריקה. ארצות שלאומיהן אינם מרובים והחרשת מפתחה בהן וקול מלחמתה היה: מלהמה לפרולטרית במדהבה, בלי הבדל לאומי — חוץ מאנגליא ואמריקה, ששם מצאה לה הלאומיות הד קול אפילו בסוציאליים — עד שנסחפה דרך הרהין לאוסטריא. ארץ זו שלאומיה מרבים על מדינותיה כמעט פיי-שלש והחרשת מועטה בה וגם היא בלתי-מפתחה עדיין, לא הוכשרה לכתחלה להגשמת האינטר-ארציות, מפני סבות וטעמים שונים. הסכה הראשונה והעקרית היא: רוב מעריצי הס"ד ולוחמיה הגם בני לאמים מעונים ומרוכאים, שצרת עמם נוגעת להם עד נפשם והוא הוא הנורם הראשי, שהגיעם ללחום בעד זכויות כל הנענים בלא הבדל לאומי, בהיות שכמעט כל הענויים והמועקה יוצאים מ"הני עכברי דשביבי אדינרי" ג"ב בלי הבדל של אמה ולשון. באותו הרגע שבועלי היושר ואנשי הצדק של האומות עושים מלהמה בלוחצי לאומיהם — המה העשירים או המשתוקקים להעשיר — שכל מטרתם בהעיקם לעמם היא רק אמצעי להמשיך את שררתם עליו, הרי נטצא ככר מין קרוב נפשי בין הלוחמים הללו, באי-כח עמים שונים. קרבה זו מתקשרת ביניהם ע"י בואם לידי הכרה, יותר נכון לידי הרגשה, המשניאה עליהם את הלוחץ, יהי מי שיהיה, לוחץ

שהיא כה פטלית, תורת-עורף-העורך, מלחמת המעמדות ונבואתו למהפכה הכרתית במשטר. החברתי, לא הרשתה להביא את היהודים לתוך חשבון שאר העמים, והלכך לא אמר כלל איזהו האמצעי, שבעזרתו יקרב את היהודים לטמיעה גמורה, אחרי שהביט על כל היהודים כעל אילו-כסף, העתידים לנפול בה במדה, שהפרולטרית יעפיל לעלות, כפי הנחתו, שהיוב הוא להיות כך. את הלאום, הרוח המשונה של כל אחד מהם וסבות המהיות השונות לא הכיר, משום שלא חרר לתוך תוכה של גשמת האומה, בהיות שמלחמתו לשדרות הפועלים העניים נגד עלוקותיהן היתה מלחמה לשמה, מלחמה שהממה את חושיו וכח רעיונותיו והשקתהו כ"כ נרקוטיטום, עד שלא ראה את מה שנעשה ונטוה מסביב לו, את ההתעוררות הלאומית בעמים החלשים, שעמדו כבר על מפתן הכליה, התעוררות להחדש את הקבוץ הלאומי, להחלימו ולהחזיקו בכל מה שאפשר. מה שהשיג משה הם לא השיג מרכס, לפי שמתוך תורתו הלאומית-אקונומית הוכרח להשיף את האינטר-ארציות. מרכס לא ידע את ה"נמנו וגמרו, שהחיים בתוך קבוץ לאומי הם תנאי הכרחי בהתפתחות החפשית של האיש הפרטי", ואפילו היה יודע, אוי לא היה בידו לחשב את עמנו בין האמות, אחרי שהוכא בכרית הדת ההרשה בשנה הששית לימי חייו ונתן בסביבה זרה, שתארה לו את היהודים כאספקלרית שוא, אספקלריא, שראה בה את כל היהודים ורקדים ומכרכרים לפני עגל הזהב ומוצצים — ע"י תשוקתם הגדולה להתעשר — את לשד אנשים, הנעשים אה"כ לפרולטריום. גם תלמידו קאוצקי

צעציריע סגר

מאורשים

לוטאוויסקא

דוד ראטה

זאגרו

הננו מכרכים ברנשי חבה מקרב לבנו אה ידידנו מר משה שפעטט מנאכניא לארוסו עם מ' חנה לוכלינער מקראקא במו"ט.

פייבל לויב הגרול והצער — באכניא.

נצחונות.

קרל מרכס שוכב דומם בקברו ורוחות הרשים ההלו לנשב בעולם הסוציאלי. הרוחות הללו באים לנתוץ בחזקה ובתכיפות את הבנוי עד היסוד, הריסה המביאה בהכרח לידי בניה. לאט לאט כתחילים לעבר את התחומין, שהגבילו מרכס בתור רבי ותלמידו קאוצקי, שעמד על משמרת הקדש. אם נלקה מרכס בסגורים והפך באשמת היהדות ושנאה תכלית שנאה, עד שחרץ כליון עליה, אפשר עוד לסלוח לו בדעתנו את הסביבה, שחי בה ופעל את פעולתו. סביבה זו פעלה עליו לעור את עינו, עד שנשללה יכלתו להביט על העם היהודי מתוך נקודת-מצבו של סוקר אי-מפלגותי. כספר היהודים שהכיר מרכס היה מצומצם מאד, ורכס ככלם בורגני במלא האפי של טפוס ידוע כזה. התורה, שמרכס העמיד למשקולת להתפתחות האנושיות והשתוות מעמדותיה השונים (ההשעמה של הסכה הלאומית-כלכלית — שהיא אמתית מצד אחד ומפורכת מצדה השני — חק ההתפתחות —

נשתלתי לאקלימה תררה.
 פה נקרשי פה נקשה לשדי עם אוני.
 על חיי רובצת המארה.
 הורידה נא דמעה ואחר לך הלאה
 אל מקום ישאף הרוח!
 עוד יפקד הנן הגדול ממעקה,
 אז אשוב, אז אפרח פרות.
 משה ברון.

הכל יכול.

היו קוראים לו שלמקה המושלם. מיד בנערותו התנכר בסעלליו, כי יהיה איש אשכולות, איש אוני-ברסלי. את הכל ידע ואת הכל הבין, מושלם ככל המעלות. "ידי זהב" היתה אמו מתפארת, כל מה שעיניו רואות ידיו עושה. הוא ידע לתקוע בשופר, לקרוא בהורה, לשחות בנהר ואף לרכב על סוס. בהב-יד נפלא היה לו, ה"ב"ה" שלו היה מעשה אומנות מצוין וכל קשומי הקירות של ה"מנין", כמו "ההודו", ה"בגונא", "משנכנס אדר", כלם היו מעשי ידיו להתפאר. הוא ידע לתקן שעונים כמו שען מטש.

בין בדי הוכשים, החוגים עצבת.
 לא תשמע צפצופים ושריקות.
 כי עורכים שוממים הם שרים שיר-מות
 ואיות עם דיות משיקות.
 ואם אכשיל לפעמים בהתאמצות אמולה —
 לפרותי אין תאר, אין קדר.
 בפורים מצטמקים באבקתם הכחולה
 ונשארים אך בסר וסמדר. —
 תהלה! אם תתעה יגע בדך.
 נשמתך להחיה שואפת.
 המצח מיוע, בורעת הדך.
 ובקרבך: תקנותך נקבת...
 לא תמצא דליה גוננת מחרב,
 לא תראה תפוח אדמוני;
 אל תאור את זכרי, אל תפן לי ערף.
 הן אמלל במודך כמוני.
 מארץ מולדתי שרשתי גם אני.

פיליטון.

התפוח.

— אלנריה —
 פערער בערבה אעמודה בדממה
 בארץ הורה הקרה.
 אביטה מוררה, אביטה הקמה
 ולא אראה אך שממה נשערה.
 שרשי נדחקים בגרבים מצקים,
 המבששים הליחם הכח,
 ומים מלוחים ממטירים השחקים
 על ראשי הנובל השחוח.
 גם ננה השמש, הכתומה כהרם,
 לא יחמם, אך יכנה כלל הבים.
 לא יגדל דליות, לא ינוכב צמרת.
 רק ענפים ננסיים, מחרכים.

ענינים מדינים

הפרלמנט האוסטרי, בית הנבחרים נמר כפעם הראשונה אחרי שש שנים את מועצת התקציב לשנה שלמה. המפלגות התגברו על יצרן ולא בלבד את המועצה בסכסוכים לאומיים וגם הספיד הקולטורי, שנבר עתה, לא הפריע את המועצה. בית האדונים נמר את דבר התקציב ביום אחד, האחרון, כי לא היה פנאי רק עד חרש יולי. עתה כאשר בקשה הממשלה שיועץ הבית על יתר הצעותיה מצאה את דרך העבודה גרורה בהצעות נחוצות. התחילו מו"מ עם ראשי המפלגות, להשיב את ההצעות התן ולהקדים את הצעות הממשלה בדבר הצבא ומס הי"ש. המו"מ מתנהג כבכרות. הפרלמנט האונגרי בכך קבל את החוק ע"ד הרמת מס הי"ש.

המרדה בפרס. ע"פ דרישות ממשלות אנגליא ורוסיה הכטיח המלך, כי לא ישנה את חוק הקונס-טימוציא וער שלשה חרשים יכחר פרלמנט חרש. כינתים שולטת מהומה בארץ. שודדים מתפשטים על האזרחים וכוזבים כל אשר ימצאו וחיל המלך בראשם. הגנרל הרוסי המפקד את הצבא הוא השליט בארץ ואין מי יאמר לו מה תעשה. כמכרים התחילה מלחמת אזרחים, מאות אנשים נפלו חללים. האכזריות והחמס נישאו ראש. כל מי שנחשד בהשתתפות כמרדה הוכת בלי חקירה ודרישה. על זאה הוכיח המלך האנגלי את מלך פרס, שהתאונן לפניו ע"י המינרף, כי המורדים נמלטים את בית הציר האנגלי.

על המצפה

שאינו יודע לשאול.

כמה שונים חיינו מחיי עמים אחרים! כמה רע גורלנו מגורל עמים אחרים אם גם אמללים! נקה למשל את הרוהנים כגליציא. כמונו הם קובלים על גורלם, כמונו הם מוחאים נגד הזרם הרוצה להכחידם בתור לאום, אך מה שונות הן הלונותיהם מתלונותינו אנו. הם באים כמענה על הבת השלמת וצועקים: "אם לך מותר, גם לי מותר", אם לך יש אוניברסיטה, שבה שפת הלמוד היא השפה הפולנית — גם אנחנו רוצים באוניברסיטה, שבה תהיה שפת הלמוד השפה הרוהנית. ואנחנו, עלינו ללחום נגד חוק השביתה ביום הראשון, גזלת ילדים ומשפט הילונר. הרוהנים צועקים הלאה: מדוע נציב המדינה הוא דוקא אציל פולני, מדוע בועד הפועל של המדינה יושב רק רוהני אחר נגד חמשה פולנים, מדוע המרשל הוא דוקא פולני, מדוע בין שרי המחוז כגליציא, שבעים וששה

הם את הצירים הס"ד בני העם היהודי מוסרים את דעתם נגד עמם ולפעמים יוצאים למלחמה גלויה נגדו, אזי טעות גדולה היא כידם, כי מסתכלים הם בפרובלמה עמוקה כזו מצדה האחר ואינם מוכשרים להכין את מהותה מצדה השני. הסתכלות כזאת הוא מוטעה ומוזרה, כי מי שעינים בראשו עליו להסתכל בתוך תוכו של העם ולא להיות למר מצירים אחרים, שבמקרה הטעו את העם והולוכוהו שולל לפני הכחרם ואח"כ פנו לו ערף. מי שמוה בקדקרו אין לו ללמוד אף מחלק אחד של העם, מעוט קל, כהפ. פ. ס. ו, היהודים בני רת משה, אחרי שאלו יכולים להחשב לאברים מדולדלים. הגוף נמצא במדרגת ההבראה, היהדות מתהדרת, בוראת ערכין חדשים ומתחילה לחיות בפני עצמה היום מלאים רעננות, תקוה ואידיאל. מראים על הרצועה הדתית, שאגדה עד עכשו את כל הלקי העם היהודי, שהותרה מעט ושוכחים, שכבר נכרחה תקופה חדשה, הנועה שדי-כח וקסם לה להקיף בהמשך הזמן את כל מפלגות העם היהודי. רק לסומא או למוכה בשנעון קדום אי-אפשר להבין את זאת. והס"ד ככ"ז באהת: לאמיות ישראל אינה! אין זאת, כי אם עם ישראל הוא מין אכן נגף, מין סילון בעיני הס"ד, אלמלא כך לא היה קאוצקי נוטל על עצמו למלא אחרי מלאכות ההתבוללות המלאכותית.

כאשר נשא דשינסקי את נאומו בפרלמנט האוסטרי לפני שנים והרציא בו את סברתו: על העם היהודי ואת ספקותיו, יותר נכון ודאותו, שאין לאום ישראל, במציאות, יצא לנגדו מר אוטו קרויס במחברתו, "הסוציליות והציוניות", שבה הוכיח לו את טעיותיו ברבים והראה על העובדא, שאין לפון כלל במציאות לאום יהודי, אחרי שהארץ והשפה אינן אותות עקריים להכרת אומה עתיקה כעם ישראל. שיש לו כבר הסתוריה כת 3000 שנה. השפה והארץ הן אמנם פקטורים חשובים, בכחינת "נטורי קרתא", השומרים על האומה, שלא תבלע בסביבתה. עכשו קימת אומה ישראלית ברוחה המיוחד לה וחשש לקיומה כעתיד ג"כ אינו, הן רואים אנהנו אותה מתעוררת מתרדמת גלותה ומתחילה לשתף לעצמה גם שפה וארץ. כי הציוניות כורה לה אוגנים בקרב העם היהודי יותר ויותר תכאנה עובדות חיות, סטטיסטיקה, להעיד על אמתות הענין.

(סוף יבא).

מ. א. טננבלט.

עמם או לוחץ עם אחר. השנאה הזאת למציקים מתחזקת יותר ויותר בה במדה שמוכרחים להרגיש, שהפרט לא יתקן כאן כלום, מכיון שלהיך התקופים מרובה והיך יותר מכדי כחות התנגדות לו, ועליהם באופן זה להתרכז לנקודה אחת, שמשם יארכו לאויבם או אפילו ביד רמה יחסנו עליו את דרך התפשטותו ויכוהו שוק על ירך, שלא תהיה לו תקומה.

ע"כ הננו רואים את הסוציאליים באוסטריא נפלגים ללאומים שונים, כל עם לעצמו. כל סוציאלי מרגיש את שייכותו — וע"כ גם חובתו — לעמו ואם יקרה שעמו נצרך לו, אזי הוא תכף על דגלו ותוכע את עלבונו מיר מעליבו, כמה שראינו את דשינסקי מוזהא בתיר פולני נגד הק-הפקעת האהוות בפרוסיא באספה מיוחדת לכך, כן שמענו את פרנסטורפר קורא, שהוא אשכנזי יותר אמתי מהנוצרים-סוציאליים. הדבר הוא מוכן מעצמו ואין צורך כלל להוכיחו באותות ומופתים. דשינסקי הוא ס"ד, כריטר הוא סוציאלי הפשי, וזה הן לא יניאם ללהוב בעד זכויות עמם הם אם עשוק הנהו או בעד זכויות איזו מפלגה נדכאה מעמם. אם רצוני לשחרר את הרצוף מיר רוצציו, אין זה מחיבני עריין לשכוח את רצוני עמי אני, ולא מבעיא לשלוק את הסיף נגדם.

בהכרה שנתה הס"ד את סברתה על הלאמיות וכאה לירי הכרה מסתברת, שכדי להגשים את האינטר-ארציות צריך לראשונה להכשיר את העמים לה, צריך שתהא האומה נוזנה מתרבותה ועצמותה היא — או לכל הפחות משפתה הלאמיות כפי דרישת פסטלוצי ההומני — צריך שהאמה תעלה בהתפתחות עצמותה למדרגה שאין למעלה היכונה, באופן שיתבוללו אח"כ הקולטורות, תמצית נפש כל אומה, שבאמצעותן נטמעים העמים זה בתוך זה ונעשים לנוף אחד ונשמה אחת. הס"ד הוכרחה להגיע לירי ההפך מרעתו של מרכס וסיעתו. ובכל זאת גם אחרי הניעם להכרה זו סרבו להכיר את עמנו בתור לאום מיוחד, סרכו להכיר את רוחיותו המיוחדת, שבשום אופן לא תכנע להתבולל במצבה התרבותי והאקנומי, שהאומה הישראלית נמצאת בו עכשו. גם אחרי התבוננם בעם היהודי ומצאו, שלא כצעקתו של מרכס בן הוא, גם אחרי מצאם, שרוב העם הוא פחות או יותר פרולטרי, לא שנו את השקפתם עלינו כל עיקר, קל וחמר שלא דהוה לגמרה.

אין אני יודע את טעם ההנחה של הס"ד, שהעם היהודי עלול או מוכרה להפטר מן העולם. אם למדים הם את ה"גורה שורה" שלהם מזה שרואים

את השרירים, זה שני שבועות שאני עוסק כמלאכה וככר ידי רב לי בת. אקוה לעשוה בת חיל רב. אחרי ירחים אחדים קבלתי ממנו מכתב כזה: ידירי! לא זה הדרך, לא לתנרות נוצרת, עדין הנני יותר מדי ומפונק מאד. הנני עתה בהמבורג אצל חזן. הלז בחן את קולי ואת הרגשתי ויהן תקוה רבה בלכי לימים הבאים. הוא אמר לי, כי לגרולות נוצרתו וגם אנכי מרגיש את זאת כנפשי. אעבד מעט את קולי, אקנה מעט חכמה ואכנס בקונזרבטוריום. אך זאת היא מלאכה נקיה וקלה, עשויה רק לנפשות עדינות. עבר עוד זמן מה והנה עוד מכתב: ידירי! יקח שר משחת את כל אירפה עם שעניה, צורפיה, הגריה וחזניה! כלם הנם עבדים, כלי תקוה לעתיד. חחי אמריקה! בה הנני מתגורר עתה. אך פה אפשר לראות חיים. לע"ע הנני רוכל מחזיר בעירות, אך לאט לאט אקבץ לי מעט כסף והייתי לסוחר גדול. המסחר הוא משאת נפשי. פלא כי לא עמדתי עד עתה על סוד זה, כי רק לכך נוצרתי.

אחרי שלשה ירחים קבלתי עוד מכתב: ידירי! הקות המסחר בגדה ביי. לא לכך נוצרתי. עולם מלא שקר ותרמית, בעל נפש ירחיק ממנו. הנני עתה מלצר במסעדה, צריך אני ללמד את הליכות הבית וכוננתו לי עד מהרה מסעדה לעצמו.

כאשר החליט איזה דבר היה אומר ועושה. בבקר לא עבות אחד נשא את רגליו וילך אל הכרך נ'. אחר חרש ימים קבלתי ממנו מכתב ובו הוא כותב לאמר: ידירי! שבע רצון אני כי יצאתי להתגורר בעיר גדולה. פה נשקף לו עתיד כזהיר, הנני פה אצל שען, שהמעיתו כאמרי, כי כבר שמשתי שתי שנים אצל שען. אמנם לע"ע הנני מוצא רק את לחמי לפי, אבל ער מהרה אשהלם כמלאכה זו והיתה לי למקור לא אכזב.

אחרי שני חרשים קבלתי ממנו עוד מכתב וזה תכנו: ידירי! יקח אפל את השענים עם שעוניהם יחד! לא לזו נוצרתי, לחטט ולנקר במעיהם של שעוניהם. שעשוע טוב הוא זה לרנע, אבל לא לכלות בו את הימים. את השענות השלכתי אחרי נוי ואתה יחד שלחתי לעזאזל גם את העיר נ'. הנני עתה בווין אצל צורף. המלאכה הזאת משיבעתני רצון ואתה אעשה לי רתכלית חיי. היא תהיה לי לשוב להצלחתי.

עברו שלשה חרשים ואני קבלתי ממנו מכתב כזה: ידירי! נהתי גש פטורין למלאכת הצורפים, פעם אחת נכויתי בשעת התכה זהב ואסבל בשני שבועות, ע"כ קצה נפשי כמלאכה זו. הנני עתה בכרלין אצל חנר. אין טוב ממלאכה גסה המחממת את הגוף ומחזקת

את כל הדברים האלה למד בעצמו עפ"י שמועה ועפ"י דאיה ולא עלה לאבותיו בכל מחיר בעולם. ורק למעשה השעונים עלה שעונו של אביו לקרבן. שעונו של אביו היה הראשון, אשר משמש בו בהוציאו את בני מעיו ובהפכו בו הנה והנה עד שעשהו לבעל מום שאין לו תקנה. כמוכן מצא את נטולו בחרופים וגרופים ומריטות לחי, אבל חלף זה עמד על סודם של שעונים ויהי לאומן מומחה.

בבית אביו לא היו צדיקים לשום אומן שבעולם. את הכל היה עושה הוא, מן הקוף עדדלים עד הקון התנור.

"בפרנסתו הנהו כבר כסוח", נבאו לו חבריו. איש שאלה לו לא ידע דאגת פרנסה, כמה שישלח את ידיו ימצא את מחייתו ברוח. חסרון אחד היה לו, שלא היה מתמיד. קשה היה לו לשקד הרבה על דבר אחד וממעט זה ראה, כי לא יצליח ללמורים וע"כ החליט לבקש לו איזו אומנות המחיה את בעליה. אבל כיצד לומדים אומנות כעיד קטנה? אמנם ללמוד לא הצטרך, הלא הוא ידע את הכל, אלא להשתלם הוא צריך, כיצד אפשר להשתלם בעיר קטנה, שאומניה הנם כלם מטליאים? צריך ליצאת לעולם הגדול. הוא כבר ימצא את נתיבותיו בים החיים, ספינתו לא תסרף. מטבעו היה פזיז, לא הרבה להתישב בכרך,

על דתנו, אשר כעדה שפכו אבותינו נהרי נחלי דם, אשר בגלג' סבלנו ועוד סובלים אנחנו זה אלפי שנים. הנו ירכם להמורחי. הנו לו הכת והעז, להגן על השקפתנו, עכרו אתנו שכס אחד בכחות מאוחדים, יסתפקו הורביץ וחבריו בקיום היהדות ואנחנו בשם אלקינו נדגול החת דגל המורחי.

לשכת המזרחי

בעד גליציא ובוקובינה בקולומיא.

לפנת אלינו ע"פ האדריסה:

Osias Fadenhecht, Kolomea.

מכתבים מטרי המדינה.

וויין. (מדברי הד"ר שמראוכר) צירנו הר"ר שמראוכר אמר בתוך דבריו: רק לעתים רחוקות יש לנו האפשרות להרים פה את קולנו. רבים חושבים דברינו אך למותר או למשא ובכל זאת אעשה חובתי באמונה בער עמי, כי כא-כחו אנכי, לדרוש משפטו ולעשות כבוד לאמת. אנחנו נשארנו בלי מעוז ומחסה וצפויים לרדיפות, שקבלו צורת ימי הביניים. כל המפלגות בבית הזה פיהן מלא חרות, חפש-הדעות, ההקדמית, זכיות לכל וצדק, ובכלל אין מנין על היהודים. בעדם הכל נאלם דומיה. שונאינו הגלויים והנסתרים, כלם דאנו לעצמם ויראים הם להנין עלינו, פן יאמרו עליהם, כי עכדי היהודים הם, ששכרום בכסף. במקום שיש רוב בוחרים יהודים הם שולחים באי-כחם אל הפרלמנט, למען ישגיחו, שלא יגשו אלה שהכח בידם בערמה לגזול מידם את זכותם המבטחה להם בחקים. ע"כ בחרו היהודים באחיהם היהודים, אבל לא בשביל שיעשו פה באי-כחם עסקי ברוא, שייסדו חברות מניות ולקבל קבלנות בשביל בתי-החרשת שלהם או להשיג אותה כבוד. אנחנו לא לכך באנו הלום. הננו באי-כח היהודים הנדבאים באמת. — מהו יחס העם אל היהודים הראה מקרה מהימים האחרונים. בתהלוכת המחנות ההיסטוריים לפני הקיסר ביום י"ב לח"ז השתמשו במחנה היוצא לקראת המורקים ללעוג ליהודים ולעשותם לשחוק ולקלסה (אחרי מחנה הצבא נראה דמות יהודי ליבש ארוכים וצירינדר על ראשו עושה עסקים עם הצבא). אם רצו להראות מפוסים יהודיים מן ההיסטוריא הלא יכלו להראות את גכורי היהודים, שנלחמו בשבדים בשנת 1648 בפראג והצילו את הגשר והקיסר פריננד השלישי הכיר גבורתם ונתן להם לאות תודה דגל, הנה הוא שמור עוד בביהכ"ל בפראג. מדוע לא הראו את הדגל ההוא? מדוע לא הראו את היהודי הפולני ברקא יוסילוביטש, אשר במלחמת החרוה של הפולנים קבץ לו צבא מיוחד, להלחם בשביל פולן ובער גבורתו נקראו רחובות בלבוב ובקראקא על שמו? — רגילים לדבר פה על העשק והחמס של היהודים. הרשוני להראותכם המונות אחדות מגליציא, שהוצאתי מספרו של שמשפנובסקי, שהיה ציר בכית הזה. דבריו עוליים לבטל את השקר ע"ד הון היהודים. הוא כתב ספרו על אדות העניות בגליציא ומוכיח, כי פועל בארץ ההיא יכול לעבוד רק החצי ממה שעושה פועל בארצה והוא אוכל רק רבע ממה שצריך אדם לאכול להחזיק כחו. חמשים אלף בני אדם בגליציא מתים בכל שנה בולעפות רעב ועניות היהודים קשה מעניות כל יושבי גליציא. בהיות רודלף בן הקיסר ז"ל בלנדון הראהו עדוארד המולך היום באנגליא לא את תוך העיר, לא את הנמל ולא ארמנות המלך, כי-אם את מורח העיר. שלשה ימים התהלכו בני המלכים עם שרי העיר במקום העוני וכאשר השתוממו על מאכלם ומלבושיהם ומראיהם, אמר האקונום המפרסם אל הנסיכים: ארונ, האנשים האלה הם שועים לעמת בני העוני האמתים, אם תחפצו לראותם, לבו אל רבע היהודים בקראקא, שם תראו את העוני והדלות בנבלותם האיומה. ואת האמת אמר. — אנחנו נעמוד פה לימין היהודים בלי חת בכל מארנו ונשלך נפשנו מנגד ונעמיל להוכיח גם לאחרים, כי לא נתן בשום אופן

היהדות החרדית נהנה לנו בעת התחלת ההנועה הציונית את הכחות היותר טובים, את הרב הגאון ר' פייוויל אב"ד בק"ק כוהרורשאני ואת הגאון הר' שמעון שפירא ודומיהם. מתחת לקול הקורא „הסכה ושמע ישראל", אשר הוציאה החברה „ישוב ארץ ישראל" בשנת ה'ת"ח, המצאו שמות המצויים הנו כבוד. המצאו את שמו של הרב הצדיק הגאון ר' יעקב האומים זצ"ל, שהיה אב"ד בקולומיא, ר' יעקב ברמלר ור' שאול קנפר ז"ל ושמותיהם של ר' אהרן קאהן ור' יעקב כידאף שילט"א ודומיהם מפה. הרב הצדיק מסאלי, הרב הג' ר' אנשיל לייש נ"ו ואחרים שלחו לנו מדעת עצמם, מבלי שהיו נהבעים, ב"א סך עשרה כתרם וכקשו שיקבלו אותם להחכרה. שמו של הג' החסיד ר' שמשון הלך נמנה בהרשימה של השוקלים הראשונים בהמחברת „יזרעאל". וכל אלה אינם שמות אנשים פרטיים, לא שמות יחידים, אשר אין למדים מהם, כי אם ראשי כתות חסידים שונות. הסליונר החדר ר' יעקב ברמלר היה ראש החכרה. וכמח לא נשתנתה קולומיא מיהר ערי גליציא.

הצדיק הזקן הרב טמשורטקוב זצ"ל, והרב הצדיק מאמיניה שילט"א הסכימו לההנועה, כנזכר בהמחברת „יזרעאל" ממקורות נאמנים, ולא עלתה על דעת איש להכחישה. ולולא פתוהם של מצליחינו, הרחומים בעד חרות המלה, היו לנו כגליציא עתה אלף אלפים ציונים ולא מלא כף צעירים, אשר אם אך יהיו לאנשים יעזבו את מחננו, כמו שהורה הנסיון. את כל זה היה להשופטים לזכור ולצדד בזכותו של מר לזר לפחות בכדי להקל את ענשו. אבל ראשי הציונים האלה בתור שופטים מצאו, שמתוך לגבול פעילותו היא להכריע אם ועד כמה פעולת מר הורביץ מועילה (?) או מניקה לחיי העם היהודי ולקיום ידיעת עצמו. מענין היא הפסימיזם של מר הורביץ. הוא רואה בעצמו את אי-קיומה של היהדות הלאומית, יודע הוא ככל חבריו בעלי חפש-הרבור, שיהדות בלי דת לא תוכל להתקיים וראשי הציונים בתור ב"ד לא ימצאו את עצמם מחויבים להגיד לעין כל את אשר יאמר הורביץ בלי כל מגור ועקב הדבר הזה הוא מהנכא ככיונו של העם. יודע הוא, שהלאומות היא דבר שמחליפים כמו לבוש ואין לנו שום ערובה, שאלה, אשר החליפו את לאומותם פעמים ושלוש, לא יחליפו עוד פעם אחת מיהודית לאיו לאומות אחרת. יודעים הם הורביץ וחבריו, כי רק הדת היא אשר נתנה ליהודים העז, להשאר נאמנים לעמם ולמסורותיו כמשך אלפי שנים, ובכל זאת לא ימנעו מלהתור חתירה החת קיומה של הדת בשם הציונות. מר לזר, הפוגע בכבוד איש פרטי, נענש קשה, ולהורביץ, אשר פגע בעורק-חיה של האומה ובכבוד חכמיה וסופריה מימי עולם, להורביץ, שהוא ספק לנו וספק לצירינו, אשר ימצא פיוט בדת אחרת ולא בדתנו, להורביץ זה נעשו בלבוב איבציות וקומרסים. והורביץ זה עומד הנהו בראש מוסד ציוני, כביבול עברי, ובוהב בשם הציונות מאמרים ספק מסיתיים. מנקודת-המצב הזה לא נענש בלבוב מר לזר, אשר דבר כשם היהדות החרדית, אלא היהדות הדתית בעצמה ועל היהדות הזאת לשלם את הקנס, אשר קנסוה שופטי לבוב, לקופת הקרן קימת. צדקו עליכם חכמים את הדין. אכן אשמים אנחנו. אשמים אנחנו, כי נשמטנו אחד אחד מההנועה הקדושה, אשר אנחנו היינו מחולליה ועזבנו את ההנהגה בירי חפשי הרעה. החת אשר היה לנו להתארגן ולהיות מפלגה תקיפה, אשר בלה אומרת בכוד. — שלמו ציונים חרדים את הקנס, אשר היטל עליכם. מהנוהיכם ונודריכם, אשר תתנו להקרן הקימת של ישראל, תהנו לשם השלומי הענש, אשר הישם עליכם. מספר החרדים אשר נשאר בהציונות אמנם לא רב, בכל זאת נמצאים אתם במספר אשר, על יד, על יד השלמו הענש של מאתים כתר... שלמו את הענש, אשר הושם אליכם, אבל קחו מהעיבדה הזאת את המוסר הדרוש. התאגרו ידידים! יראי ד' הסתדרו! התארגנו למפלגה תקיפה! הגינו על אוצרנו הטוב,

במספר, אין אף רוהני אחד? האם גם אנחנו יש לנו מענות כאלה? הנם לנו יש חוצפה לאומית כזאת? הרתנים שואלים הלאה: מדוע בכל מדינות אוסטריא יסוד בית-ספר תיכוני שייך אך ורק להקמפמנציה של הממשלה המרכזית — ובגליציא נחוצה גם הסכמת מועצה המדינה, וזאת הוא הסנה שעד כה יש להרותנים רק חמש גימנויות נגד חמשים פולניות. אכל בכל אופן יש חמש גימנויות — ולנו אסור להשהמש בשפתנו אף ללמוד הדת. יש להם שאיפות ודרישות. הנם עם, שכל בריה בשהיא לעצמה חיה חיים לאומים, מרגשת הרגשה לאומית ודברי הקלוב שלהם כפרלמנט הם הד דרישות היחידים, המתאחדות להרמניה אחת. קול הצעקה שלהם יוצא מלב כריא ואין בו כל רעד ופרבוב. ואנחנו? כמה קמנות הן דרישותינו! ומדוע? יען שהרעיון הלאומי עוד לא חדר לתוך השדרות הרחובות של האומה. חנונינו, מוזנינו וסבלינו הם אינדי-פרנטיס ביחס אל הלאומיות. כל אחד כשהוא לעצמו אינו חושב א"ע לאבר מכלל האומה. בשמחת תורה הוא עומד עם חבריו החת מלית אחת ושומע את הפרשה הראשונה מבראשית ורק אז הוא טועם מעם אחדות. כרגעי שמחה, הוא שורר לו „כל נדרי", „כבקרתי" ואינו שורר שירים לאומיים המזכרים את הרגש הלאומי. זה הוא החלוק בין עמנו ובין עמים אחרים. עמיב אחרים יורעים מה שחסר להם, יודעים מה לדרוש, ועמנו הוא לע"ע כבחנית אותו הילד שאינו יודע לשאול...

אל אחינו החרדים.

היהדות הרתית עמדה לפני כס המשפט. את האיש, אשר דבר בשמה הוציאו השופטים הציונים חיב, אחרת לא יכלו עשהו, כי גכורי חפש-הדבור הערימו לחקות את מעשי הישועיים המזויפים כמשפט זולא בצרפת, להוציא מלים אחרות מהמשכן, אשר יסרו עליהן את הקובלנא, מבלי לנגוע בהכן המאמר. ואין לדיון אלא מה שענינו רואות בכתיב האשמה. אמנם היה המשפט הזה, לכאורה, רק משפט איש פרטי, אשר השהמש במכתמים הנוגעים בכבוד איש ידוע, מבלי שיוכל לברר את אמתה דבריו. אכל הב"ד של משפט הורביץ-לזר לא היה של שופטים קבועים, אשר אין להם דבר עם כל מה שנעשה מחוץ לארבע אמותיהם ואשר עליהם אך למלאות את חובתם בהוציאם משפטם לפי הסעיפים היבשים של ספר משפטי-הענשים.

השופטים כמשפט הנזכר היו ראשי הציונים של כל ארץ גליציא, המדינה אשר בה ידורו בערך מליון נפש יהודים ורובם חרדים, אשר מאמרו של הורביץ חדרו עמוק עמוק כרגשותיהם הרתיים ומחצום.

חצי שנה עבר ולא קבלתי כל מכתב ממנו. דמיתי, כי כבר הלך לאבדון ברוב חליפותיו. והנה פתאם בא מכתב ממנו לאמר: ידידי בששת החדשים שלא כתבתי לך החלפתי כבר כעשר פעמים את אומנתי. בכל פעם נוצצה לפני איוז תקוה, אולם עד מהרה נכזבה. היתי כבר פועל בבית חרשת, מחמר אצל עגלון, חייג, מנרלה, פתח קדר וכל מה שאתה רוצה. לסוף בחלה נפשי באמריקה והנני עתה שוב בגליציא. אין העץ משהגשג אל כמקום נמוע. לע"ע באין בררה הננו ריש דוכנא, אכל בזה בודאי לא אשאר.

אחרי חדש ימים קבלתי שוב מכתב: ידידי! הפעם ברכני בכרכת מו"מ. עתה עליתי ולא ארד עוד, כי מעלין בקדש ואין מורידין, היתי למשמש בקרש, כלומר דגבאי, אצל רבי אחד. חי נפשי עולם יפה. צליל הכסף עם קשקוש הכוסות עולים למויגה נפלאה מאד. הפעם ברכתיו ברכת מו"מ ואכתב לו... אך למה לכם לדעת מה דעתי עליו...

שבת וואלקאווסקי.

לעשות בכודנו וכבוד עמנו לכלמה. הריני מזכיר את המפלגות האשכנזיות, כי עשרות בשנים הלכנו אחרי העם האשכנזי וכזה הקימונו לנו את העמים האחרים לאויבים. וככל זאת אין בעמים הסלבים מפלגה אנטישמית מסודרה ובאי-כחם פה כבית חסים עלינו יותר ואינם מנדפים אותנו. יא פללנו לראות את האשכנזים עמלים לגולל זכויותינו, זהו הגמול, שאתם גומלים לנו! לאשכנזים ההיה הזכות לדרוש לעמוד בראש העמים כאוסטריא רק כל עוד יתנהנו בצדק וכחרות. — רעש גדול של הסכמה ומחויאת כפים קם בבית כאשר נמר שטראובר את דבריו, הנייעם ווייעער מאנבלאט" הרבה לדבר על דברי שטראובר והעתיק הרבה מהם.

(הצעת שמיר) מיום שהסכים רוב של מקרה בועד התקציב להצעת האנטישמי שמיר, כי על הממשלה לבקש תחילה, שיהיה מספר התלמידים בכתי-הספר מתאים למספרם הכללי של היהודים בין העמים כאוסטריא, השתדלו הנוצרים-סוציאליים להסית מפלגות ויחידים, להסכים לה גם כמועצה הכללית ולהבטיח לה רוב דעות. לא חסכו כל עמל, לא נחו ולא שקמו, כי כקשו לראות פעם פרי מעלליהם, כי מועצה הממלכה מתחילה לגולל מירי היהודים את זכויותיהם לא רק בפעל, כי אם גם ע"י שנוי חקי הממלכה. אבל לא עתה בידם. בשביל ההצעה מסרו דעותיהם קס"ב איש; כל המפלגה הנוצרית-סוציאלית, כל האשכנזים הרדיקלים וכל הקלריקלים שבתוך השטחים, הסלובנים והאיטלים. יתר המפלגות, מלבד הסוציאליים, נתחלקו בדעותיהם. המניסטרם, שהם גם נכחרי זעם, נמנעו מחיות דעותיהם, אף שחובתם היא להגן על החקים היסודיים של הממלכה. האנטישמיים דרשו למסור את הדעות בחשאי, למען לא ימנעו רבים מחוות דעתם מתוך בושה, אבל לא עלתה בידם. מסירת הדעות היתה בגלוי. כאשר התחילו לקרא את השמות היה השם הראשון ע"פ א"ב שם המניסטר הפולני אברהמוביטש. כשמעו את שמו נשא דגליו ונס מן הבית וקול אדיר וחזק קרא אחריו: עקסצלנץ! חרפה ובושה! הלא נשבעת להגן על יסודות חקי הממלכה! הקול היה קול הר"ר שטראובר. כמעשה אברהמוביטש עשה גם המניסטר לפינגץ ר"ר קוריטובסקי, כחיר אחינו בפדגוגות, וויעליטשקא ובכניא. אחינו אלה יוכלו להתגאות בכחירם רצתה נפשם. יתר הפולנים רובם התנגדו אל ההצעה בגלוי, הם צריכים להראות שיוכלו היהודים להתדבק בהם, כי אינם אנטישמיים. וככל זאת נמנעו ב"ד איש מהקלוב הפולני מחוות דעתם וכיניהם גם מאימא ורולמבא, בחירי היהודים הגליצים, שכפו עליהם הר כניגיה, שימסרו בידם את גורלם. נפלא הדבר, שגם י"ב ריהנים נמנעו מחוות דעתם. הרומנים, שבשעת הבחירה התרועעו ליהודים והיהודים בשחו בהם ובחרום, כגדו בהם ויצאו מן הבית ואחר מהם, דימר פון אנציוול, בחיר היהודים בסולקא ובגורא-הומורא, העיו פנים לבוחריו וחיה דעתו בגלוי בעד הצעת האנטישמיים. רומני הוא והוא יודע את מנהג רומניא. כאשר נודעו הוצאות מניה הדעות פרץ קול תרועת שמחה של הרוב, כי נצתחה החרות. אך לנו אין כל שמחה בזה. כי נגד ההצעה חיו דעתם רק מאתים וחמשה ציר ואם נצרף אל קס"ב האנטישמיים הגלויים, שחו בעד, את כל הצירים, שנסו מן הבית בכונה, רק שלא להפר את חקקים היסודיים בגלוי או מטעמים אחרים, אבל לא רצו להתנגד אל הצעת צורדינו, אז נראה מה רועע ובלתי בטוח מצבנו באוסטריא. רוב כאי-כח העמים רוצים לגולל משפטינו ואין הדבר חסר רק איזה רמז מלמעלה, שאין הדבר קשה כל כך... והרבר מעציב ביותר יען כי הבית הזה הוא בא-כח העמים באמת, שנבחרו מאת כל העם בבחירות כלליות ושוות, ורובו נגדנו. עלינו איפא לדעת מה לעשות לדאוג לביהנו. — רוב העתונים בוויין הקדישו מאמרים לענין הזה והעתונים הלכרלים של היהודים מלגלגים לו ואומרים, כי "אולח" היא וחרפה לאנטישמיים, כי מספר היהודים בכתי-הספר ידוע גם בלי ההצעה מתוך הרשימות הסטטיסטיות

של כל ב"ם. והאנטישמים מצדם לועגים להם כצדק, כי הם עוצמים עיניהם ומדמים שאין רואם, כאלו באמת לא רצו האנטישמים רק לדעת לשם ידיעה. הם רצו להוציא אל הפעל את הפרינציפ, להטיל ספק בזכויות היהודים וזאת השינוי, שהבית דן ככבד ראש, אם לכשל את זכויות היהודים או לא והרוב הראה, כי הוא רוצה בכשול, אלא שקצת אמרו שלא הגיע עוד הזמן לזה ויצאו מן הכיה. יש כן העתונים שהודיעו שד"ר לואיגר נעצב מאד ושנתו נדרה בלילה, כי בני מפלגהו דמו באמת, שיצליח חפצה בידה ואמנם הרבה לא חסר.

א. ב. ווערנער.

מכתב מאמריקה.

ניו-יורק. אמריקה היא כנודע הארץ, אשר ככמהין אחרי הגשם צומחים בה בלי הרף תקונים חרשים ככל מקצועות החיים. איזה מין כולמום אוחו כאן בגלגל ההתקדמות, להתקדם דוקא כאופן מזור מעורר מנוציא. למשל יש לנו פה הנועה הנקראת: «Free Temple movement», שמטרתה לחבר את כל יושבי כדור הארץ תחת דגל אמונה אחת. וכשתי תחלות משהמשים לתכלית זאת: האחת היא נשואי התערובות והשנית כמה חפשיה רדיקליה. ראשי הנועה מצר היהודים הם ד"ר סמפן וויים וד"ר הירש, שניהם "רבנים" מטיפים מצוינים, שאין דונמתם. הם רואים את הנאולה בשני הרברים האלה ומסיתים כנות ישראל, הבאות לרוב לשמיע דרשיתיהם, להנשא לנוצרים, למען התקרב האנושיות והכא ישועת ישראל. כמה אחת לכלנו, הם צועקים, אל בית אחד נלך להתפלל, ואחת היא איזהו הכיה, פעם נלך אליהם ופעם יבאו המה אלינו. הם עושים תעמולה עזומה בעד רעיונם זה. אכל בשמחה אוכל לכשר, כי תחת לצעיד קדימה הם צועדים אחורנית ותקוהם נכזבה. היהודים באמריקה, למרות חפשתם הקיצונית, יודעים, כי לא זה הדרך לגאולה. ובהרגשת העם הזאת כבר נכשל רב נכבד אחד בכסטין, ד"ר פליי-שער. הוא קם פתאום ואמר: מעתה לא נהפלא עוד אף מלה אחת עברית, הכל אנגלית ולא תזכר עוד מלה עברית בכיהכ"נ. גזירתו זאת לא מצאה אזנים קשובות. עדתה הנאורה התקוממה נגדו ובקשה ממנו למחול ולדרת מעל כסא רבנותו. כן קרה עוד לרב נאיר שני. וכפי הנראה התחילו ה"רבנים" ההם להרגיש, שאין רוח הצבור נוחה מהם. כי הר"ר הירש הנ"ל תקן פתאם זה עתה, להאביל את החולים בבית-החולים היהודי מאכלים כשרים, תחת אשר עד כה האכילום שרפות.

בימים האלה יצא קול בעירנו, כי אחר מנככדי היהודים האשכנזים פה, המיליונר גוגנהיים, רוצה להתנצר. הדבר עשה רעש, אבל לא בשביל עצמו, כי רגילים אנו בזה. מענין היה לראות איך קבלה דעת הקהל הנוצרי את הבשורה. הגדול בעתונים האנגלים בעירנו «Evening Journal» הקריש מאמר ראשי ארוך לענין זה והוכיח בדברים של טעם כמה מגונה הוא הבגידה, איזו פשיעה היא ביחוד ליהודי להתיר עצמו מחבלי אמונתו ולהקשר בחבלי אמונה אחרת. היהדות יש לה עבר נהדר של שנות אלפים ואי אפשר ליהודי לנטוש אמונתו, אשר סבלו אבותיו בעבורה כל כך ולהכנס אל היכל האמונה הנוצרית, אשר בשמה ענו את היהודים והשמידום באכזריות נוראה. אחר כן יצא העתון שהוא בדברים קשים וחדים נגד המיסיון האנגלית ופעולתה. כל העתונים העתיקו ממחרת את הטאמר והכל הרגישו שמחה וקורת רוח, רק כנראה לא גוגנהיים בעצמו. אכן באמירת האמת ההקדמה אמריקה. הגם שם מעבר לים, באירפה המהוללה, אשר העתונים נמצאים שם בידי יהודים, אפשר שיגיד עתון גדול לפושעי ישראל את האמת בפניהם? אפונה אם נזכה לזה.

עד כמה נופלה אירפה מאמריקה מראה לנו ג"כ ענין אחד קטן אצלנו. כל עיר ועיר, קטנה

כגדולה, מחזקת ביבליותקה עשירה, להשאל ספרים שונים לעם. ליהודים משאילים שם ספרים עברים וזרונים. וישנם ביבליותקאות נעות ונדות, הסוככות בעגלות גדולות מכפר לכפר, להמציא ספרים גם לעובדי האדמה. בימים האלה הקנו, כי גם הביבליותקאות הנעות ונדות השאלנה ליהודים אשר בכפרים ספרים יהודיים. ובכן בכל שכונת הכא מרכבה גדולה מעונה ספרים אל כל כפר וכפר ומכיאה לכל יהודי כל ספר שידרוש.

ומתקדמת היא כאן גם הארתודקסיה. ודוקא מן הצעירים יצאה התנועה ורבות פעלו, כאשר כבר הזכרתי במכתבי הקודמים. עתה מה גדול המחנה של שומרי שבת! הצעירים עושים מעשיהם כהשכל ודעה. הם באים אל הקהל ורורשים ממנו, לכלי קנות מירי אלה המחללים שבת ולאט לאט הם מרגילים את הצבור היהודי, כי אין הכרח אף באמריקה לבטל את השבת. וכאשר פעולתם בלב שלם וכריצון אדיר נראה שחפצים יעלה כידם. האופים, אשר לא ירעו עד כה שום שביתה שבת, כבר חדלו לעבוד בשבת. ועתה פונים האנשים אל בתי המסחר בבקשה לסגור את החנויות בשבת והקהל תומך כיום. מפיס הוא הרבר, כי כל העתונים האנגלים מקרשים להנועה הזאת מאמרים ומדברים כשכחם של שימרי שבת. העוסקים בזה עובדים במסירת נפש נפלאה לרעיון הזה. למשל הר"ר דראכמאן, מורה בביהמ"ד לרבנים, לא ייעף ולא ייגע לדרוש ארבע פעמים ביום בארבעה בתי כנסיות. וכן המזכיר לוריא. פועלים חרוצים כאלה מכרחים לנצח.

שמואל מילר.

מקורב ומרחוק.

שונתה. הקיסר פרנץ יוסף נסע בשבוע הזה למעון הקיץ שלו באישל כדבר שנה כשנה — בספרד שקעה ספינת קיטור כים, ל"ה נפיש אדם טבעו בטעות. — כאי הודו אשר להולנד פרצה מרידה נגד ממשלת הולנד. יושבי הארץ צרים על בתי הממשלה ובזוזים אותם. — באוניברסיטאות בוויין ובנראץ היו שוב מהלומות בין הסטודנטים החפשים והקלריקלים. הרוצים לכבוש את האוניברסיטאות. — ככרצלונא כספיד הונחו במכות כרוכב הומה מאדם, יוני אנשים נפגעו, אחד נהרג. רבים נכלאו. — כמקסיפא פרצה מרידה נגד הממשלה הרפובליקנית. המורדים הרסו את הנשרים. — כיום ג' שבוע זה החל כלנוב משפט הסטודנט הרוטני סיטשינסקי, שהמית את הנציכ גראף אנדריאס פוטוצקי. כאיכח הנאשם כקשור שימסר הדבר לכי"ד אחר, כי שופטים פולנים כלכוב אי אפשר שישפטו משפט צדק, כי הם נוגעים כדבר. ביה"ד הגדול כלכוכ רחה את הכקשה. שני ימים האריך המשפט הנאשם נדון פה אחר חיכ ומשפטו נחרץ לתליה. — ככרלין התחיק משפט הנסיך אולנבורג הידוע, שהיה רעו של הקיסר וצירו בוויין. וכמשפט מולמטה — הרדן נשכע כתור עד, כי מעולם לא עשה מעשי זמה ועתה נמצאו עדים, שעמהם עשה תועבות. המשפט יאריך ימים אחרים. הנסיך חולה ובכ"ז יתנהג עמו ביה"ד בכל חמר הדין, כי באשכנז אין משא פנים לגדול ואף לא לקרוב למלכות. הנסיך כופר ככל. נקרא להעיד גם הכארון אלכרט ותשילד מוויין, שנתן לו תעודה טובה. — מיום א' לחדש יולי אסור להשוב כמקח וממכר כאוסטריא ע"פ הגולדן והעונר על זה ענוש יענש. — כאלכסנדרופול ברוסיא היה שטף מים. שנשפך מן ההרים פתאם, יותר ממאה איש נטבעו. — המניסטריום למסלות הברזל כאוסטריא נוטה עתה להשיט את המכונות כנפט חי, לעזור בזה לכעלי מכרי הנפט כגלוציא. שאינם יכולים למכור את כל הנפט היוצא מכורותיהם ומפסידים הון רב, כארכעים מליון כשנה, יותר ממאה אלף וזוגנים נפט מוכן עתה ואין מקום להם וכשנה הזאת יוציאו הכורות מאתים אלף וזוגנים. לתכלית זאת היה המניסטר דרשטא כבוריסלב.

היהודים בפרלמנט הפרוסי. בכחירה החדשה לבית הנבחרים הפרוסי נבחרו תשעה יהודים, שבעה חפשים בדעות ושני סוציאליים. לא לנו הם איפא. יוצאים מן הכנסיה. מיום שנתנה הוות הרת כרוסא יצאו רבים מתוך הכנסיה הנוצרית. בין היוצאים יש כחה של אכרים בגליל סימכיוסק עד נהר וולגא, הנקראת יהנתה הכבנה" על שם בגדיהם הלבנים. הם אינם אוכלים דבר מן החי ואינם לובשים רק לבושים מעשה ידיהם. אינם שותים שום משקה משרו ואינם מקמדים טבק. מספר אנשי הכחה הורך רוב. הם ממנים להם כרנים רק בלי תשלומי שכר. על הכהנים לאכל מיגיע כפם ככר ילוד אישה. הנפסח לעדתם עליו להתודות על חמאיו ולהשבוע. כי מטעה יהיה רק חיים טבעיים. הם בלם עשירים וכריאים ושטחים.

צרת המזונים. המזונים בווינ ובגליציה שלחו צירים אל המניסטר לפינגן, לבקש ממנו לבטל את מס המזונים אחרי שהמס הכבד על הי"ש ירבה ולא תישאר להם כל מחיה. המניסטר הכסיה. כי יעין כדבר ויתקן מה שאפשר; לבטל את המס אי אפשר. זיוף צואה. המיליונר היהודי מענעבלאט במקומן בכוכובינה הניח בצואתו חמישים אלף כתר לצרכי צדקה ועוד סכומים שונים לחברות. יורשיו, שליית בניו, סחקו מסכומי הצדקה שני אפסוס. להמעיט את הצדקה. שני יורשים נבלאו במאסר.

קבר שבתי צבי. חכמי היהודים בסאראיעווא בירת בוסניא וכיחיד הסופר העברי מר חיים וויצנר ועורך "הסאראיעווער טאגבלאט" וואגנר שמו לבם לחפש אחרי קבר שבתי צבי, שכפי הנודע הגלהו הסולטאן מחמד הרביעי לעיר הקטנה דולצניא על חוף ים אדוועי. לפי דעת מר וויצנר מת שם ושם נמצא קברו. העיר שייכת היום למונטינגרא והממשלה שם נתנה רשיון לחפש שם אחרי הקבר. כידוע נכרה תנועת ש"צ בעיר סאראיעווא והגאון חכם צבי, שהיה רב שם, היה מכרח לברוח משם יען כפר במשיח השקר. בעינינו הרבר תמוה. הרוצה לדעת מקום קבר ש"צ הלא יכול לשאול את מאמיניו. שעודם קימים בסאלוניקי לא רחוק מסאראיעווא והם בלי ספק יודעים מקום קברו.

אח לצרה. ציר היהודים מקהלת לכוב ד"ר דיאמאנד מצא לו "אח לצרה". הוא הציר היהודי כפרלמנט האונגרי ד"ר זיגמונד פאראקשהאזי (פישער), שדרש מאת הממשלה לגזור שביתה גמורה על המזונים ביום אי כל היום וכל הלילה.

יועץ מלך פרס. בין עריצי השרים, הסוכנים את מלך פרס ומסיתים אותו ללחוזן את העם ולהשיב מלכות היחיד, נמצא גם המניסטר סרגאי שאפסאל. הוא יהודי סראי מרוסא. בימי המלך הקודם הוכא שפסל, שהוא מלמד גדול בלשונות, לפרס. להיות מורה לבן המלך המולך עתה. שפסל ידע למשוך אליו את לב תלמידו לאהבה וגם עתה במלכו הוא מוכן גם למסור נפשו בעד רבו. הפרלמנט דרש להעביר את העריץ הזה והמלך ענה. כי מאהוב נפשו זה לא יפרד. והקראי שפסל רודה עתה בכל ארץ פרס ובתור פטריוט רוסי הוא משפיע על בית המלך מן הרוח השורר עתה ברוסא ומרבה גם שרים רוסיים בבית המלך ובמלכותו.

פחד פגרום בביאליסטוק. יהודי ביאליסטוק היו שרויים כפחד מות בשבוע שעבר. תהלוכת המון היתה שם. שהעבירו עצמות מדוש אחד, שהכמרים אומרים, כי לפני מאתים שנה הרגוהו היהודים בענויים קשים ואין תקון לנשמתו רק בנקמה רבה ביהודים. רבים מאחינו ברחו מן העיר ובכל יום החגיגה היו כל החגיות סגורות. אך הגנרל הנציב שמר הבטחתו, כי לא יתן לנגוע ביהודים. גר צדק. על אדות גר, שנתגייי מתוך הכרה וקבל עליו דת ישראל באמת לא מתוך פניה צדדית, מודיעה ה"אללג". יודישע צייטונג". שמו אנדריאס דונאן, שהיה בתחלה שופט המחוז כמיראלי העלמען ואח"כ נוסאר בנאסאוד. שם אהב אלמנה יהודית ולפני שמונה שנים יצא מן הכנסיה המתולית ונשא את היהודית נשואי רשות ע"פ החוק. הנוצרים הרחיקוהו ואבד פרנסתו. כבר לפני זה בקש לקבל עליו דת ישראל במונקאטש. אך הירב דחהו. גם בכוראפסט בקש להתגייי והרבנים דחהו. הוא לא שמע בקולם ולמד להתפלל ולהניח תפילי: וזה

עתה נמול וטבל לדת ישראל. הוא אוכל רק בשר כשר ומתפלל בכל יום במלית ותפילין. ופלא כי מיד אחרי הטבילה השיג משרת נוסאר בתור יהודי. עתה ישא את אשתו שנית כדת משה.

כתב"ד יקר. דרכ לעדת הספרדים בלנדון ד"ר משה נסטר השיג כתב עתים מידי השמרונים בשבם הכולל ספר יהושע. חציו הראשון רומה לספר יהושע שלנו וחציו השני שונה ממנו מאד. לפי דעת נסטר נכתב הספר לפני אלפים שנה וערך מדעי רב לו.

ב"ם תיכוני חדש ביפו. לפני שנה החליטה הנהגת המזרחי. ליסד בא"י ב"ם תיכוני בא"י. אחרי הקירות ודרישות וכשים לב לדרכי בקיאים בעניני א"י וכיחוד אחרי שנכאה בדברים עם הנהגות ההסתדרות הגדולות, המשפיעות על עניני בה"ם בא"י, בא המזרחי לידי מסקנה, כי אין עיר מוכשרת לבית ספרו בא"י. כיפו אחרי שהסכים לזה גם הרה"ג רא"י מיק ביפו החלט לפתוח את המדרגה הראשונה במקום האפשרי. ביה"ם יתאים לכלל תורה עם דרך ארץ" וילמד את התלמידים תורה יהודית בתנ"ך וכשים וגם יכשירם למצוא מחיתם מיגיע כפיהם בתור יהודים יראי ה' ויודעי חובתם. שפת הלמוד תהיה עברית. ערבית בתור שפת המדינה ילמדו מהמדרגה השנית והלאה. שפה אירפית ילמדו רק במדרגות העליונות ורק בשעור שידרשו המשא ומתן של א"י. כזה ימנע המזרחי את הכהות הטובים מעוזב את א"י בגלל הערך הרב. שיתנו כה"ם האחרים ללשונות אירפה. בקרוב יתכונן מועצת ב"ם, שמכבד המיסדים יהיו שייכים לה אנשים מומחים עסקנים, הנאמנים ליהדות המסורה.

פרנסת אחינו באונגרין. חוק הרמת מס הי"ש בארבעים אחוזים מטאה. שכבר התקבל באונגרין בפרלמנט לחוק וגם באוסטריא יתקבל בימים האלה, עתיד לגרום נזק גדול מאד ליהודים העיסקים במזיגת י"ש. באונגרי: הסכנה גדולה יותר. יש אמר המניסטר וועקערלעי. כי שתדל לכונן בתי משרפות שליכוויץ ע"י הממשלה, הערים ואגודות, למען ישיגו האפיים בעלי השזופים מחיר טוב בעד פריס. באונגרין עוסקים כמה אלפים יהודים כמעשה השליכוויץ ומעשה הממשלה הזה יקפה פרנסתם.

משרה הספרות והמדעים.

ספורי חסידים

(סיף).

האשה האחת בין כל המפוסים החסידיים שבקבץ זה מתוארת לפנינו כהציר, "מתוך כעם", אבל פה אין "החסידות" מוכלמת כלל, כמו שבכלל צריך לחפש את החסידות ואת רשמיה בהרבה מצוררי שטיינברג, כי כמבואר מתאר שטיינברג רק את החסידות של עכשו, שנתמזנה כבר התמזנה מוצלחה וקיימת עם היהדות הישנה, עד שאי אפשר כבר להפריד את היסודות השונים זה מזה, וגם אחרי החפוש לא נמצא בציר זה שאני מדברים בו שום רשם של "חסידות" ואשה זו יכולה היתה א"כ לחיות גם לפני הופעת החסידות. אעפ"כ מקומה יכירה בין "ספורי חסידים", כי עתה אין באמת יהדות אינט-לקטואליה ישנה מחוץ לגבולה של החסידות וקמץ המתנגדים הנמצאים עוד פה ושם מתנונים והולכים, וכיון שאשה זו בת הזמן הנוכחי היא — כי הלא אין שטיינברג מתאר לנו פה ציור תולדותי מלפני מאות בשנים — ע"כ בחוג של חסידים חונכה ושם קבלה את דעותיה האמנצפציוניות. היא ידענית גדולה ושואפת מאד לשחרור הנשים, אף כי לא שמעה אונה שם תנועה זו מעולם, ולא עוד אלא שהיא גם מקפדת מאד על כבוד הנשים ואינה יכולה לסלוח ליהדות של האגדה הידועה על הושיעה את ישראל בהפקרת עצמה... המספר נותן לגבורה זו שלו לחשוב מחשבות בקרת מפתיעות, שאם נחפוץ נאמר, שמדרכו הרוחני של המספר הושארו לה, אך בענינים כאלו ההכרעה קשה, ואם אמנם מצד אחד הדבר ודאי, כי נסיון גדול לכל מספר בתארו איזה מפוס חביב לו, שלא להוסיף עליו שרטוטים הלקוחים מתוך נשמתו היתרה של המספר

בעצמו, הנה מצד שני בוראי נאמן עלינו המספר, כי אמנם מצא בחיים מפוס כזה המיוחד במינו, ודברים אלו יכולים להאמר גם בנוגע לשאר המפוסים שבקבץ זה, ובכלל לרוב אותה הספרות הכפורה היוצאת מגר העתק שיחת החמון.

פוסח הנני הלאה על הציר, "שניהם יצאו בגולה" המבליט רק קו אחד בתכונה נפש תלמיד חכם יהודי, שעשה בר"מ, שעמד וכהב ספר כריתות יכן על הצירים "בדידות", "גבולין", המתארים לנו עולמות מלאים ומענינים בחיים היהודיים-הפרשיים והצבוריים-הלאמיים, על המפוס המיזר ש"בשל כותל מערבי" ועל הוכוח הבלתי מענין כל כך שב"לא יכול עוד להתאפק" ועובר להציר "כמה?", שבו אנו מוצאים עוד מפוס בללי, המלמד אותנו איזה דבר בנוגע לשאלות הזמן שלנו וזה הכנו:

אלעזר שו"ב קם לתקון חצות בשעה סוקדמה והוא מרגיש כזה ונוכר, שזה בא לו מפני שאינו רוצה להשתמש בהשעון המעורר שבחדר בנו, יען שהוא שונא את כל ההמצאות החדשות של "אלה הגאים"; גם הנסיעה לאדמו"ר במסלת הברזל קשה עליו ומה מהנענע הוא לתקופה זו, שבה נסע למקום משכן האדמו"ר בעגלה פשוטה וגם "כו" שליט"א הרגיש אז יותר מעם.

הוא מהאנח במחשכה בזכרו את כל ההפרש שבין הדור הקודם ל"דור זה של ההמצאות" ובהיך כך הוא מציץ לחדר בנו—שכנראה לא שב עוד משמוע את הדרשה הציונית — ומתחיל לערוך תקין חצות בלב נשבר ולבנו מתמרמר כפעם בפעם בקינונו את קינותיו ובהלחמו במחשבתו בהציוניות ומחוקיקה.

הוא מגיע למזמור על נהרות בבל, "אם לא אזכרבי" ולבו מתפקע בחשבו: "והתועים והמתעים האלה אומרים, בי הם הזוכרים! כמה? בחול שבת? באספות של רופי?" והלאה כהגיעו למזמור "באו גוים בנחלתך" הוא מחליט כלכבו בכעם: "מוטב שישבו גוים בנחלתנו מאשר יבואו זחוחי-לב אלה למטא את הארץ!" "ועד כמה מגיעה עזותם של אלו!" — הוא חושב — "עזותם? לא, שטיותם! זה יובלות על יובלות אנו מכבים את השרעה אשר שרף ה', מהגוללים באשפה, מוזפלים לשיבת ציון, לבנין ירושלים, להחזרת העבודה, לגאולת השכינה והמה ככל העת, ההיא אכלו מרפות, שהו יין נסך, חללו שבת, רקדו עם גויות, בלו ימיהם ולילותיהם בתיאטראות ובקלפים — ועתה הם חוטפים חתיכה טובה! אומרים להביא את המשיח בלעדנו!... עוי פנים! שוטים!... עברנים!..."

ובתוך כך שכ בנו והוא מכיט כרגו על אביו הישיש היושב על האדמה ושם "אפר תחה פאר וכוכה: עד כמה לעקשנות הלזו?" — הוא חושב — "כמה אהם חפצים, עקשנים לנצח את האויב? בדמעות? באפר? בישיבה על הארץ?"

"כמה? כמה?" — מנמנם הזקן כמשיח אל עצמו — "באבילת מרפות? בחלול שבת? בדרשות של רופי? באספות של עמי הארץ?"

את הציר הזה קראתי זה כבר באייה מאסף וגם אז עשה עלי רשם גדול וזה לא מפני חדיש הרעיונות שלו, שבאמת היו ידועים לי מכבר, אך מחמת שראיתי רעיונות אלו מפורסמים בגלוי במאסף עברי מודרני, כי זה כבר שהכרתי את רוח אחינו אלה, הנקראים בפי העתונים בשם "חרדים קיצוניים". באמת השם הראוי להם הוא: חרדים, בעלי הכרה, מפני שהם מכירים מה יועיל ומה יזיק לדתיות שלהם, מה שאין כן החמון או גם הבעלי בתים המלומדים קצת או לו יהיו גם מלומדים הרבה בתורה, אבל ההרגשה הדתית לא היתה עוד לעצם מעצמם ולכן הם נבינים לקבל בזרועות פתוחות את כל דעיון חדש, ולא ידעו כמה ישליו, בעוד אשר הראשונים, שרובם ככלם שייכים לקהל החסידים, יתנגדו גם לציונות. מעולם כעסתי על העול הנעשה למפלגה חשיבה זו. של עמנו בספרותנו החדשה, כאלו אין בין כל קהל הסופרים העברים החדשים אחד, שיבין לרעם ויצדיק לפחות את נקודת השקפתם, כשהם לעצמם?

חיה קרוג יעקב אריה ציענלער
מאורשים בח' סיון תרס"ח
קרוקיעניצע. סאנדאווא ווישניא

דורא אדולף מרדכי פישלר
מאורשים בח' סיון תרס"ח
מושיצקא. לאשקי גאזשיניצאווע.

אני מגיש בזה כמו"ט לידירי מר הירש גראסבארד מזאכנא לארוסו עם אחותי מ' שבע נוסכיים. שלטה נוסכיים — הוסאקוב.

שמואל לעוו זוי משיבים בזה תודה מעמק הלב לקרוביהם ולדידיהם וביחוד לח' לינת אחים ברופטשיץ, שברכו אותם ליום חתונתם.

הנני מברכים את הרה"ח הנכבד ד"ר יוסף מנחם זינריך לחתונתו. מערכת „המצפה“.

לשכת המזרחי לנליציא ובוקובינא בקולומיא מברכה את חכר הועד שלה הרב ד"ר יוסף מנחם זינריך ליום חתונתו את מ' חנה מרגלית.

הנני מכרך בזה את הרב ד"ר זינריך לחתונתו. ידירי יהושע פאדענהעכט.

ברגשי אהבה וכבוד הנני מכרך מעמק לבי כמו"ט את ידירי הרב ד"ר יוסף מנחם זינריך לחתונתו. שמואל שפערבער — סניאטין.

הנני מכרך את ידירי הרה"ח ד"ר יוסף מנחם זינריך לחתונתו כמו"ט. דוד יונג — סניאטין.

הנני מכרך את חסופר העכרי העסקן הציוני ד"ר יוסף מנחם זינריך כמו"ט. אברהם מכלוביטש — סניאטין.

מתוך עמקי לבכי פנימה אאציל כמו"ט לרודי הגביר מו"ה מאיר מרגלית לחתונת בתו מ' חנה עם הרה"ח ד"ר יוסף מנחם זינריך.

זוסיא מרגלית — זבאראז.

מו"ט לחברנו החביב מר יעקב הלפרן לחתונתו מו"ט לרעיתו ולהוריהם.

ח' עדה ישראל — בהורודשני.

הנני מברכים כמו"ט את הג' הר' צבי קארסין ורעיתו לחתונת בנם מר פייבל עם מ' מאניא שוואגער מברודי.

משה מגדל גרינברג ורעיתו — הוסיאטין.

הנני מכרך כמו"ט את רעי היקר מר אליקים מאיר טראכטענבערג מזאלין לחתונתו.

שלמה לעווענבראהן — פאדנורזע.

בלב מלא אהבה ושמחה אביע כמו"ט לב"ר מר ליבוש בוכווייץ מסלומניק לארוסו מבנדין.

חיים ריינהאלד — קראקא.

הנני מכרך את ידירי מר יעקב אריה ציענלער מווישניא לארוסו את מרת חנה קרוג מקרוקיעניצע כמו"ט.

משה ליעבערמאן — ס' ווישניא.

מקרב ולב עמוק הנני להביע כמו"ט לש"ב מר יעקב אריה ציענלער לארוסו.

משה דאנענהערש — ס' ווישניא.

מלב מלא רגשי גיל הנני מברכים כמו"ט את חברנו מר מאיר ליינער מזאלקוועו לבאו תחת צל אפרוזן עם מ' פֵינא ערמאנ ממשאציקא. מו"ט להוריו.

העשיל קליין, שמאי דייטשער — זאלקוועו.

הנני מברכים כמו"ט את רענו מר דוד ראשת מזאנורו לארוסו עם מ' צילה סגל מלוטוביסק.

האחים בערל ויוכל פראפער — לוקאווע.

הנני מכרך את דודי מר אייזיק כ"ץ מפרשע-ווארסק לארוסו עם מ' רבקה לעווענטהאל מפשעמישל.

אפרים כ"ץ — פשעמישל.

מעמק לבם מברכים כמו"ט את ש"ב העבריה המצוינה מ' בתיה ראטה מקולומיה לבאה בכרית האירוסין עם מר אהרן עלפענכין ספאדהאיצה. מו"ט להוריה.

זוסיא האבעד ורעיתו — ראדוויץ.

ארשה שפתי יערב לפניך בכסו"ט רעי אהובי מר יוסף גרבר ממשאציקא לבואך בכרית הארוסין עם מ' גיטל ראזענפעלד מדברומיל.

דוד הויזמאן — זאקאשיצעלע.

מעמקי לבי אביע כמו"ט לרעי מר חיים וואלאך ליום באו בכרית האירוסין עם מרת עטמי לוסטמאן. אריח ליבוש דיאמאנט — סטריזוב.

מעמק לבי וברגשי אהבה אברך כמו"ט את ידירי מר ליבוש מולמאן לחתונתו עם מרת מינציע גאלדהאבער. מו"ט נם להוריו.

משה שנייער — יאזלאוויץ.

כמו"ט אברך את רעי מר דוד ראטה מזאנורו לארוסו עם מרת ציציליע סגל מלוטאוויסק.

ליב פונלמאן — לוקאווע.

האב תלד ע"פ רוב נקבות, וזם האב חלש תלד ע"פ רוב זכרים. מעם הרבר הוא, כי לבל החלש נתנה הטבע יתר כח לקים אה מינו. בי כן כל החלש והקטן והעלול להשמדה בין בעלי החיים גדול בהם כח הפריה והרכיה מאשר בעלי חיים גדולים וחזקים ידוע, כי מספר הזכרים והנקבות אינו שוה בעולם. לעמת טאה זכרים יש בכל מקום בעולם ק"ה או ק"ו נקבות. אבל הכלל הזה אינו נוהג בזמן שאחד מלחמה באינו מדינה. בצרפת מצאו, כי אחרי כל מלחמה נולדו בארץ יותר זכרים מנקבות, כאלו שקדה הטבע להשלים את החסר. אבל החוקר הנ"ל מסביר את הרבר ע"פ בללו הנזכר. כי כמלחמה אברו הרבה מן הצעירים והחזקים של העם ובארץ לא נשארו רק הנכרים הזקנים והחלשים ומטבע הנכרים החלשים להוליד יותר זכרים. וכן עובדה היא, כי נכר זקן הנושא אשה צעירה מוליד ע"פ רוב רק זכרים או יותר זכרים מנקבות. ישנה סטטיסטיקה מקויסה, כי לעמת אלף נקבות יולד 865 זכרים אם האב צעיר מן האם. אם שניהם שוים בשנותיהם יולדו לעמת אלף נקבות 948 זכרים. אם האב גדול מן האם בשנה עד שש שנים יולדו לעמת אלף נקבות 1037 זכרים, אם הוא גדול ממנה כשש עד י"א שנה יולדו 1267 זכרים ורק אלף נקבות, מן י"א עד מ"ו שנה 1474 זכרים, למעלה מ"ו יולדו 1632 זכרים. ואם הבעל גדול מאשהו ביותר מ"ח שנים יולדו מהם זכרים בפלים מנקבות.

איוו הן ייב ההמצאות הגדולות של שנות המאה ה"ט? העתון הצרפתי „פטי ז'ורנל“ מצב פרס בעד השאלה הזאת ומי ששמה את י"ב ההמצאות בסדרן, שערכו חכמים, השיג אחוזת נחלה גדולה. אל המערכת הגיעו 403,657 מענות וששה חדשים רצופים ישבו חכמים איש לקרוא את כלם ולרשמשם. רוב הרעות השיגה המצאת הזקומוטיוו. המוליך את ענלות מסה"ב, אחריה התפשטות תפוחי הארמה, אח"כ הרכבת האבעבעות, אחריה התרופה לנשוכי הכלבים שוטים, אחריה הצוקר, השלגרה האלמטרי, קסמי ההדלקה, כיור המיטורד לפבריקות, השלפון, הנפט למאור, מכונת התפירה והכורית. אלו הן י"ב הגדולות שבהמצאות. שזכתה להן האנושות בשנות המאה ה"ט, ושרוב הדעות התאחדו בהן. יתר המצאות, שלא זכו להמנות בין י"ב אלו, הן: קוי אור נשגן, המדות והמשקלות המטריים, ספינת הקיטור, מאור הגז, מכונת הדפוס, המלרפיה בלי קוי מתכת, המכונות השונות לעבודת האדמה, עששית המערות, מכונת האריגה, האפנים, הכדור הפורח באויר, שיכולים להטותו, הפוטוגרפיה, האוטומוביל, הרדיוס, הפונוגרף.

ספרים חדשים.

Chr. W. Dohm, der Gegner der Physiokratie und seine Thesen, von Dr. Mordche W. Rapaport. Berlin W. 1898 Puttkammer & Mühlbrecht. עמודים אקטאב גדול. 143 הפילוסוף הקטלי דוהם נחשב בזמנו בטאה שעברה כמאיר נהיב וסולל מסלה ומהרם משפטים קרומים וספריו היו אבן פנה לחכמת האקונומיה הלאומית. דוהם היה ג"ב מן הנלחמים בעד זכויות היהודים באשכנז. ואופן חקירתו היה בנגוד לרוב חבריו החוקרים, מיוסד רק על הנסיון ועל בחינת כל דבר בטקוטו ע"פ המסכות המיוחדות, הגורמות אותו. הסטטיסטיקה היא עקר גדול בשיתת חקירתו. הפילוסוף דריאלי הזה יוכל עוד היום להיות לנו למאיר עינים בבנין ארצנו פלשתינה וישובה. בספר הנכחי הוא סותר את שיטת הפיזיוקראציה, בלומר החזקה עבודת האדמה ליסוד המדינה ועמוד קיומה, הוא מוכיח בעובדות ובמספריים, כי רק המסחר והתעשייה הם יסוד לפריחת כל מדינה. גם אנחנו עמדנו בתחלה בטעות, כי עקר העקרים בישוב א"י היא עבודת האדמה. וכמו בכל דבר היינו מן המאחרים לבא לידי הוכחה, כי ביחוד לנו ולארצנו העקר הוא המסחר והתעשייה. ספרו זה של דוהם יהי לנו לעינים.

בכלל מעולם רע היה עלי המעשה, כי כל כך הרבה סתוכחים בעהונות הציונות עם המתבוללים, מבארים וטסבירים להם, כי לא אתם הצדק ובער החרדים, היהודים האמיתיים, אין שום מלה רצינית בעהונותנו: מזכירים אותם כלאחר יד בלגלוג או בכעס, כי גם הם בין מהתנדינו נחשבים, כי אין הם חושבים להם לחובה לישא את בלינו ביאות, אבל לא נמצא עוד אחד שיתבונן לזה ברצינות: למה חרדים אלו מתנגדים? והיש אמצעי להבעיט את התנגדותם? ומהו באמת מעם התנגדותם, שהכל נוטים לחשבה לרוע לב או לבל היוותר לשגעון ומפשות? וכי באמת רעים, טפשים או משוגעים כל כך הם אחינו אלה? וכמדומה ששטינברג היה הראשון, שהעיו בציוורו זה להציג את נקודת השקפתם באופן שמוכרחים להבינה ולהצדיקה כשהיא לעצמה, ובעד זה בודאי אנו חייבים לו תודה עמוקה.

וענין זה נתן לי מקום לחשוב עוד הפעם את הרעיון שעלה בלבי זה כמה על ההפרש, שבין ספרותנו הכלטריסמית והפובליציסמית. בהפובליציסטיקה שלנו הננו מוצאים במעט תמיד רק פחות או יותר הסבמה להרוחות המנשבות במקרה בטחנה, בעיר שבכלטריסטיקה הננו מוצאים הרבה השקפות מהנגדות לאוהן „הודאיות“ הפובליציסמיות, ובהיווי עוד יותר צעיר ויותר המים הייתי סהפלא תמיד על זה: וכי מי הם מספרים אלו? האם — זולילה וחם — אינם ציונים כלל? האינם מאמינים בכל מה שכל ציוני בשר מחויב להאמין? א"כ הרי לא יבירם מקומם פה? או להפך. וכי למה אין אלו מביעים את דעותיהם גם במאמרים פובליציסטיים? וכי למה לא יתובחו ויזכירו, כי אתם הצדק? המימות יהרה היתה כי אז ולא ידעתי, כי הפובליציסטיקה שלנו — כמוכל פובליציסטיקה מפלגתית — בעת שהמפלגה בעצם הקפה, רק ע"פ נוסח קבוע מראש היתה נכתבת אז, ולא היה בה מקום לדעות „השואפים“ השונים.

אבל נשוב נא לעיקר ציוורנו: אליעזר שי"ב הוא, בחברו הניך שו"ב, מכת החרדים-החסידים „ב על-ה הברר“, שהתנגדותם לציוניות מושרשת עמוק עמוק בנפשם. הדבר מרניז אותו, כי מופקרים אלו נהיו פתאם ליוראים ולעוסקים במצות והם מעיזים ללמד להוראים האמיתיים את המצוה הישנה שלהם מצוה „ישוב ארץ ישראל“ ו„הלא כאמת אי אפשר שהלב לא יתפקע למראה זה!“ והלא צריך להיות חזק מצור כדי לשכוח לאלו את כל מעשיהם הרעים — שהם מחזיקים בהם גם עתה — וכסכול אותם בתור מחפשים אחרי מצוות ומשתדלים כדבר יהודי אחד ומתנאים בזה על כל בית ישראל, והאין זה באמת רגש טבעי מובן מאד?

לא נשאר לי לבסוף בלתי אם להזכיר הציור „שני המלמדים“, המתאר שני טפוסים, אחד „בעל דקרוק“ ואחר „בעל הגיון“, ובוהיהם והשקפות עולמם — ואף ששני שמות אלו הם בודאי ישנים ובלתי שייכים כלל לכאורה לתורת החסידות, אבל באמת אין לנו עסק פה עם „בעל דקרוק“ ו„בעל הגיון“ פשוטים, אך עם „בעל דקרוק“ ו„בעל הגיון“ שמפלגת החסידים וזהו כבר ענין אחר לגמרי, גם דקרוק אחר וגם הגיון אחר, לגמרי אחר... — את הציור „מהוך רדוי“, שבעיקרו הוא האור של עוד טפוס נעלה של „הבשיט“, עכד השי"ת“ ו„בעל מדרגה“ ואך שם הציור נקרא עליו ער שם עקצו הכלתי חשוב הרבה ושאינו בכל מדרכי שטינברג בציורים אלו, שהנם עפ"י רוב הארים של מצבים נפשיים, אך בלי עקץ כלל ואת הציור האחרון „ליל נדודים“ הפותח לנו פתח להוך הרהורי הלבב של בחורי הקלויו של ארמו"ר ושבזה הם הקבץ ספורי חסידים ועמו המה הפעם גם ה„שיחה הספרותית“ שלי. אברהם קרייזל.

סוד זכרים ונקבות. ע"ד חלוקת הזכרים והנקבות בעולם הקים דחוקר סאן לינט על יסוד חשבונות סטאטיסמיות כללים חדשים. לפיהו נמשכים רוב הילדים אחר החלש שבהוריהם. אם האם חלשה מן

ולדרוש שם אחר כבר טובה לבנין הרבה בתים. ואם ימצאו כבר בזאת מוכנים אנחנו לגשת אל המפעל הקדוש הזה בלב נפש חפצה ולהמציא אופן שיהיה לבסוף מוצא לדבר הזה. ובמו שנמצאו כבוללים אחרים אנשים שלקחו חבל במצוה הגדולה הזאת, אחד בנה בית או חדר ואחד המך במסת נרבת ידו, בן ימצאו בודאי גם ככוללנו בגליציה אנשים, אשר ירצו להיות נטפלים לעושי מציה להיות להם חלק ונחלה באה"ק למוכרת עולם. ונקוה לעשות תקנית קבועות לזה אם יגמור ה' עלינו לטוב לקנות את הקרקע. מי שיש בלבו להיות חבר לזה יואיל להודיעני, למען דעת מי ומי ההולכים להמצוה הגדולה הזאת. וה' יעזרנו ע"ד כבוד שמו ויוליכנו קוממיות לארצנו במהרה. הק' אברהם חיים דוד סיפר בהג' מה' דילס זצ"ל.

מודעה רכה.

בשבוע שעבר נתוערו אלו חברי הנישאים אתי במשא העם, הרה"ג ר' אייזיק פאפערש נ"י מברארי והרה"ג ר' שמעלקי שענקער נ"י מקראקא, לחשיב מחשבות להטיב מצב עניי האה"ק ת"ו. והצעתו לפניהם מה שעלה ברעיוני, לעשות מפעל חדש לטיבת עניי האה"ק. מר אבי הגאון הצדיק זצ"ל היה משתוקק תמיד שיעלה בידו לבנות בתים באה"ק וכן פקד עלי במסע עלתה נשמתו המהורה השמימה, שאשתדל בזה. ככל הכוללים כבר נכנו בתים, להכין דירות לעניים חנם ולמה נגרע אנחנו. ע"כ הסכמנו לקנות ככרת ארץ, לבנות עליה בתים כאלה. להכלית זאת בתבנו אל הועד של שלשה האנשים, שהלכנו לאה"ק לפקח על עסקי הכולל, לחקור

הנני מברך במו"ט את ידידי מר דוד ראטה מזאגורו לארוסו. שמחה גראף - זאגורו. משה מאזער מאיסטיטשקע מברך במו"ט את ש"ב מר אברהם גראסמאן מטייטשע לארוסו עם מרת ארעלא האומים מפארוואלאמישקא. מו"ט להוריו. במו"ט הנובעת מעמקי לבבי הנני מבוע לרעי אהובי מר שמעון לאם לחתונתו. מו"ט להוריו. חיים צעננער - סמבור הישנה. מו"ט לך ש"ב מרת רבקה אלטמאן להארסך עם מר אליעזר אהרן מאנער מפשעמישל. רוד בריל. מעמק לבבי הריני מברך במו"ט את ידידי ורעי מר אהרן מאנער לבאו בכרית האירוסין עם מ' רבקה אלטמאן ממושיצ'סק. יעקב ריספלער. לכל אלה שברכנו לחתונתי בעתון או ע"י טלגרמה הננו משיבים בזה תודה מעמק לבנו. משה ויועזעפער ורעיהו - פרמיס"א.

בית מסחר הספרים.
J. GERSTENBLÜTH, Kolomea
 ממציא לכל דורש ספרים מכל המינים מהספרות הישנה והחדשה, ספרי הנוך ולמור, הוצאות "תושיה", "אחיאסף", "מיריה", "לבנון", "האור", "איראעליט", ספרי זרנון הוצאות שונות, ספרי רומ"ל, חומשים, משניות, ש"ס; מליתים הפילון, מזוזה ציציה, הכל מוכן אצלי המיד. חברות הקונות ביבליותריקאות ומורים בכתי הספר העברים מקבלים רכש הנון. כל הבאים אתי בכרית מסחר יפיקו ממנו רצון.

פחמיאבו
 ממכרות אשר בפרוסיה משלח
D. Goldstein, Oświęcim

בית מסחר הספרים
 של
א. פויסט בקראקא
 יצאה לאור רשימת הספרים נומר 13, המכילה כל הספרות הישנה, כל מיני רומל וספרי למוד לילדים. בקרוב תצא לאור הרשימה נומר 14, שתכיל ספרי השכלה הרשימה נומר 15, שתכיל ספרי זרנון וחזונו לתאמר היהודי.

כשרה זעלכווארען-פאבריק
A. Finkelstein, Lemberg,
 Gofuchowskipl. 2
 ליעפערט אלע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע; די פאבריק איזט מיט דען מאדערנעסטען בעהעלפען איינ-געריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ז. וו. אונד ערצינגט נור פרימא-זוארע, די איינציגע וועלכע מיט הכשר הגאון רשכבה"ג ר' יצחק שמעלקעס האבר"ק לכוב פעריזעהען איזט.

משוררים געזוכט.
 איך זוכע פיר די ימים טובים הבע"ל איין גוטען באסיסט אונד איין גוטען טענאריסט מיט גוטע שטימען אונד גוט נאטען לעזען, אויך איין גוטען סאפראן מיט איין גוטען אלטיסט זאלען אביסעל נאטען לעזען. נעהאלט פיר דיא גרויסע משוררים צו 200 קראָנען, פיר דיא קליינע משוררים צו 100 קראָנען.
 אָפּערטע צו ריכטען אן מייע אדרעסע:
Simon Deutsch, Oberkantor,
 Oświęcim
 לענגסטענס ביז דעם 10 אויגוסט.

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686 228.—
 Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 „ 176,528.370.—
 Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 „ 50,748,986.—
 Ueberechness vom Jahresumsatz K. 2,215.336.—
 Reserven v. früheren Jahren für Dividenden „ 11,718.617.—
 Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres;
- 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objektiv falsche Deklarationen enthält;
- 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien;
- 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; nach 3jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
 Jasnagasse 5.
 Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN
GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE
 Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
 in Krakau, Grodasse 71.

רעיוגע אויסוואהל פֿאן יודישען אונד העברעאישען לאטען. — עכטער קאָנצערט-גראַמאָפֿאָן מיט די מאַרקע „שרייבענדער ענגעל“ זאַמטט 10 פלאטמען נור 35 פּלאַרין. נעמאנד זאָל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פֿערוויימען פֿרייזקראַנטע עט הויפטפֿערצייכניססע אויף פֿער-לאנגען גראַטס אונד פֿראַנקאָ.

חידות ההגדות הנפלאות
ע"ד עשרת השבטים ופתרונו
 מאת שמעון מנחם לור.
 תבן הענינים: פתיחה. פרק א', סוד הסמכטיון בתור אות לקרושת שבת ב. הסמכטיון ו"הרי החשך" ביחוסם להשבטים. ג. ההגדה על ארות "בני משה" ויסודה. ד. ממלכת ישראל בערב הרומית ובאפריקה המזרחית, ממלכת יהודיות של הכוזרים, התלויים והאוארים באירפה ה. אלרד הדני וספוריו. ו. נפלאות עשה"ש מקימות ע"י ערים נכרים. ז. מהות השבטים הנ"ל וסוד "שבט ינוס". ח. ממלכת ישראל באזיא התיכונה. (בשורת בנימן מטירלו). ט. בשורות ע"ד ביאת עשה"ש והבטיה. יב. ממלכת ישראל במדבר ערב, יא. דוד הראובני ושלחותו (ממלכת ישראל במדבר ערב). יג. ממלכת ישראל בהודו (דברי הימים של עשה"ש ג. עקבות נחתי ישראל באזיא המזרחית ובאוסטרליא. יד. ער-ראיה לכל הגדות. טו. אגרת נחמה מבני משה, אשר מעבר לנהר סמכטיון. טז. שבת צבי ועשרת השבטים. יז. הגדת "היהודים הארומים" ויסודה. יח. תורים נוסעים לבקש את עשה"ש (מכתב רבנים אל בני משה) יט. עשרת השבטים והסמכטיון כחינא. כ. עשרת השבטים באמריקה. כא. האנגלים — עשרת השבטים. כב. הופנים — עשרת השבטים. כג. כטול ההשערה החדשה, שהתבוללו עשה"ש בגוים. כד. פתרון החידה. כה. השבטים ומחלקותם בא"י ואופן גלותם. כו. יהודה וישראל גוי אחר. כז. שנים עשר שבטים בזמן הזה. כח. אחרית דבר. כט. הפרובלמות האלה תבאונה בחקירה מדעית חפשיית, בהגדות כל הזמנים בענין זה יגלו מקורן ומהותן, כל ההשערות תבהנה, להעמיד את הדבר על אמתותו. מחיר הספר 2 כתרלים. — להשיגו ע"י האדמיניסטראציה, המצפ"ה בקראקא.

פחמים וכאקס
 ממכרות פרסיות ממוצעים ומובחרים במקח השוה. לקונים בהמירות הנחה. המשלוח ממכרה "קארלזענען" ו"פשעמסא" לגאליציה עומד ביחוד ברשות בא כח הפירמא:
Carl Königers Sohn
Josef Perlberger, Lemberg.

השאת הנפש
 מאת ד"ר שלמה רובין.
 מחירו כתר אחד ולמו"ס הנחה הגונה. נמצא למכרה בכל בתי מסחר הספרים ובקראקא אצל א. פויסט או פ. ה. וועמ-שטיין, שפיטאלנאססע 20

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-שער קראפט בעטריעבענע כשרה כשרה
דאמפריזעלכווארען פאבריק
 מיט דען בעסטען מאָדערנעסטען מאשינען. ערצינגט שענע פריסא סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שי-קען, קרענווירסמעל א. ז. וו. פער-זעהען מיט הכשר של הכיר"צ רפה. עמפאיעהלט צו בילדינסטען פרייזען. אויף פערלאנגען ווירד פרייז-קראנטע עט הכשר איינגעשיקט.
Emanuel Glaser
 KRAKAU, Bożego-Ciała 8.

לתהון ספרים
 בכית מסחרי הגדול נמכרים קונטרסים בודדים מכל השים דפוס ראם בוויילנא מכל מסכת אובל למכור את עשרת הקונטרסים הראשונים, כל אחד מחזיק ר' דפים. מחיר כל קונטרס עשרים העלער, מלבד הפארטא. בן יש לי בבית מסחרי הגדול כל מיני הספרים מכל הדפוסים, הכל בכריכות טובות וחוקות למיניהם. קונים פרטים ומו"ס יפנו נא אלי בדרישותיהם ואמלא חפצם על צד היותר טוב. גם נמצא אצלי ברוינע שאפלעדער בשביל כורכי ספרים, מחיר קילוגרם 6.50 כתרלים.
Salamon Neuman, Buchhandlung Tarnów.

זרנון ולשון-עבר

(למי משניהם היהרון?)

הנן פרקי-הספר: א) בובד חקי-הקדוק, ב) בדורות קדומים, ג) מבטות לשון-עבר לפני זמן-המדקדקים, ד) מדוע חדלו היהודים לדבר עברית? ה) מעלה הזרנון וסגולתו המבעית, ו) ההשכלה הברלינית, ההנגרותה להשפה היהודית, ז) המשכילים פעלו לרע על הסגנון העברי, ח) ההפתחות הזרנון, ט) הזרנון לעומת לשון-עבר, י) הזרנון לא יהיה לעולם שפתנו הלאומית, י"א) רק לשון-עבר היא שפתנו האמתית, י"ב) לשון-עבר היא שפה פשוטה וקלה, י"ג) סך-הכל.

מחיר הספר בתר אחד בכסף או במרקה.

למיום רבט הגנון.

להשיגו אצל המכר:

M. J. HEIGMANN

Podgórze-Krakau, Józefinska 24.

להאטשעווייטן

הנני מודיע בשער בת רבים, כי הבינתי פה

בית מזון

בהכשר גמור החת השגחה כבוד הרה"ג המפורסם ד"ר מאיר יונג אבד"ק אונג. בראך וגם זולתו רכנים גדולי הדור שלי"א מחויקים בידי ויהנו עדיהם. ואתמץ בעזרי להפיק רצון כל המכבדים אותו לכוא אל ביתי.

הק' יצחק אייזיק בהרה"ג הצ' מהר"פ זצוק"ל.
Is. Singer, Restaurateur
Bad Luhatschowitz (Mähren).

נבקה מורה

כשביל המדרגה התחוננה של ביה"ס התיכוני, שהפתח ע"י המזרחי ביפו בראשית שנת תרס"ט הבע"ל בהסכמת הגאון הצדיק רא"י קוק אב"ד שכ. המורה צריך להיות עומד בכל דרכי חייו על נקדה-המצב של היהדות המסורה ולדעת על בריה את שפת עבר, שתהיה שפה הלמוד. המנוי יהיה לע"ע לשנה אחת לכחינה באותם התנאים השולמים ככ"ס אחרים, שנוסדו שם ע"י בני אירפה. הרוצה במשרה הזאת ישלח בקשתו בצרף העודות מקימות וקצור דברי ימי חייו וסדר קנין חכמתו עד ר"ח אב אל

Dr. J. Feuchtwanger
Frankfurt a/M Allerheiligenstrasse 3.
לשכת המזרחי בלידא. לשכת המזרחי בפסר"מ.

מתקבלת החתימה על

ה ש ר ח

מן יודי 1908 עד יאנואר 1909 שנה עשירית, כרך י"ט.

המחיר ברוסא ובהויל 3 רובל (וכפי ערך זה בכסף חויל)

לזמן פחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת

החותמים, ששלחו בראשית השנה 1 רובל על "התחיה" צריכים להוסיף עתה רק 2 רובל.

החוברת הראשונה של כרך י"ט תצא בראשון לחודש יולי.

את החותמים, הרוצים לחדש את חתימתם, את הסוכנים ואת העסקים, הרוכשים חותמים בשביל "השלח", אנו מבקשים למהר ולשלוח לנו את דמי החתימה ורשימת החותמים, כדי שנדע את מספר האכסמפלארים, שעלינו להדפיס, וכדי שהבואנה החוברת ליד החותמים במועדן.

את כסף-החתימה אנו מבקשים לשלוח במלואו. בהקפה לא נוכל לשלוח לשום איש.

את החותמים בחו"ל אנו מכששים לשלוח לנו, מלבד המחאת הפוסטה, גם מכתב מיוחד, שבו יודיעונו את בהתם המדויקה.

כל הזמנות, שאנו מקבלים, מהמלאות תיבף ומיד; אם אחרים מן החותמים לא קבלו את החוברות בזמן, אות הוא, שהזמנתם באה לידינו באחר-זמן שלא באשמתנו.

הרבים מ"ז, י"ז ו"ח של "השלח" נמצאים עיד בידינו למכירה.

מחיר כל כרך 3 רובל

הכתובת:

של המערכת והאדמיניסטרציה: Redaction des „Haschiloah“, Odessa (Russland), Postfach 319.
למשלוח כספים: M. M. Ussyschkin, Odessa (Russland) Chersonskaja 46.

חברה-קומנדיטית "ברמל"

רוהטין

הממכר היחיד מין וקאניאק א"י מיקבי רוטשילד

המהוללים מאגודת הכורמים מראשון-לציון.

יין וקאניאק "ברמל" המה המשובחים בין יינות וקאניאק א"י, ונזהר את הקונים לכל יכשלו בידי המוכרים יין הנקרא יין א"י, העלולים רק להבאיש את המרקא המהוללה של יין וקאניאק "ברמל", כי רבים המה, אשר לא ידעו להבדיל בין יינות "ברמל" ובין אלה היינות פחותי-הערך דמתקריים יינות א"י.

הפקקים והמגופים של בקבוקינו חרוזים בשם "ברמל" וגם האתיקטים נושאים עליהם שם "ברמל" ולמען השמר מזיוף ידרוש כל איש בפירוש "יין ברמל וקאניאק ברמל". רק היינות שלנו השיגו מדליות זהב על התערוכות פריז (1900) ויין (1906) וכן רק היינות שלנו קבלו העודות מהפרופסורים: פוש, פריז, וועריגע אדעסה, פאולעווסקי מלבוז ועוד, ולא היינות האחרים המכונים בשם יין א"י. -- אלה המברזיים על מערבם, כי יש להם המדליות והתעודות הנ"ל ירמו באופן מגונה את הקהל. -- לוחות המחיר נשלח לכל דודש. יינות "ברמל" בבקבוקים נמצאים למכירה אצל: מענדל גראס ראטאנא 7; מ. בראנ-דינגער פלאץ נאָלוחאווסקי 3. נהן באדענשטיין קאזימיראווסקא 5; האמעל קאמץ ראטאנא; וולאדיסלאו קאזאווסקי גראדעצקא 85; אליעזר סינאל קאזימ-רזאווסקא 20, כלם כלבוז; ב. מ. שמענער, שמשאווינצא.

הזהרו מפני הרמאים!

לעמבערגער

יודישער פאלקס-האלענדער

(פיערצעהנטער יאהרגאנג)

רעדירט פון גרשם באדער

געפינט זיך בערייט אין דרוק און וועט ענטהאלטן ליטערארישע ארבייטען פון: ש. י. אימבער, י. ל. ברובאוויטש, יעקב גארדין, מ. וואנדערווילד, ל. יפה, י. סלאָניס, ראבן פֿאַהן, ש. פֿרוג, י. פֿעדנ-האַף, י. ל. פֿרין, ד. קלינגהאַפֿער, פ. מ. ראַסקין, אברהם רייזען און יהודה שטיינבערג, דער רעדאַקטער פֿונם קאַלענדער האָט אָנגעשריבען אַר-טיקלען איבער פֿאַלגענדע טהעמען: א) פֿאַליטשע בעטהעטיגונג אין גלות, ב) די געשיכטע פֿונם „טאגבלאַט" ג) פֿרעדיגער אברהם קאַהן, ד) ר' בערש מייזעלס, ה) לעמבערגער היסטאָרישע פֿיגורען, ו) ציוניסטישע פֿאַראַזימען א. א. מ. דער קאַלענדער ערשיינט אויף חמשה עשר באב און ווערט נור געדרוקט אין אַזוי פֿיעל עקסעמפלאַרען, ווי ער ווערט בעשטעלט. פֿריי 80 העללער.

אדרעסע:

Gustav Bader Lwów, Sloneczna 27.

למוד מרחוק.

הנני מתכבד להודיע, כי הוצאתי שלשים ושנים מכתבי הוראה ללמוד השפה העברית מרחוק. המכתבים נותנים את האפשרות לכל איש לסגל לו את השפה העברית על בריה בכתב ובפה. המכתבים כוללים בקרכם: 1) ספור גדול בשלשים ושנים המשכים מתורגם בשני אפנים; תרגום מדויק ותרגום חפשי; ערוכים לשוב ולתרגום עברית; 2) 719 הערות אל פרקי הקריאה בדקדוק וכחקר מלים; 3) 997 שאלות בעברית לתרגולי הדבור; 4) כל הדקדוק מראשו ועד סופו מחולק ב63 פרקים עם 76 לוחות עם תרגילים, נתוחים ותנוכים שונים; 5) פרקי ספרות בשיר ובפרוזה מעשרים וחמשה סופרים שונים מן היותר חרושים וטובים; ערוכים לתרגום; 6) 32 תאורים וציורים, שיחות, מכתבי רעות ומשפחה; 7) 76 ספרים וציורים עבריים, לעכרם בהבניית שונות לתרגולי הדקדוק; 8) 79 ספרים, ציורים ומכתבים אשכנזים ערוכים לתרגום עברית לחנוכי התרגום והסגנון; 9) 31 מפתחות לשעורים (83 פתגונים); 10) 8 כתינות (16 בחלקות). תלמידי המכתבים האלה עושים חיל להפליא על זה יעודו מאות מכתבי התורה שבידי. פרספקט הנני שילח חנם. מכתב לדוגמא כתר אחד.

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 9

שלום אהרן ראזענמהאל

בעל רסטאורציה בלבוב וחוב קאזימירז מתכבד להודיע את כל מכיריו ומכריו הנכבדים, כי בראש חדש יוני פתח בית-מלון נהדר מאד ורסטאורציה ברחוב הקצבים מספר 13. שניהם ערוכים בכל מכשירי בתי המלון המפוראים ובתי המרוח הגדולים וככל זאת הכל בזול גדול. הסוחר היהודי הגנון מוצא את עצמו אצלי כמו בכיתו בחוג מכירים הגונים. המאכלים נעשים בהכשר גדול וערבים לחיך היהודי הנאמן. בית המלון מהיר ונטי מחלאת העיר הגדולה, ע"כ בית מלוני הוא כמרכז ליהודים צנועים וישרים.

APRIKOSEN

Feinste Tafelsorte, täglich frisch vom Baum, pr. 5 kg. Korb franco 3 K. 80. Bahnsendung von 2 kg. franco 13 K.

L. ALTNEU, VERSEČZ 15, Uag.

ברומניא ובסרביא יבוקש נוסע (ריי-זענדער) למכור בלי כסף ושוה בסף (Chinasilber). כל החפץ במשרה זו יפנה בשאלותיו להפירמא

Jos. Kapelus, Krakau.

פרייפקוראנט לכל דודש חנם.

החברה "מעני השועה"

מטרה הח' להמוך בידי חולים עניים במקומות הרפואה. פעולהה כבר החלה במקומות הרפואה הגדולים. כל יהודי, אשר לו לב רגש, יבין את ערך המפעל ויעזור להוציאו אל הפעל. בזה נבקש מאת אחינו, הבאים אל מקומות הרפואה, שיקבלו על עצמם עבודת הקדש, להיות כאי-כחנו בקבוץ הכסף שם ובחוקרנו, למען יעשה החסד הזה בהיתר ולא באיסור, בכבוד ולא בבזיון. שמות כל העושים והמעשים בזה הפרסמו ברין וחשבון, שנוציא בסוף הקיץ. הרוצה להיות מורשה הח' יפנה אלינו על פי האדרס:

Tow. »Majne Hajschioh«, Kraków ul. Dietlowska 63.

Wyd.: { Natziil Hof. S. M. Lazer.

Ödpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukiem S. L. Deutsche w Podgórze